

PRITARTA

Vilniaus miesto savivaldybės administracijos

Ikimokyklinio ugdymo skyriaus vedėjo

2025 m. liepos 21 d. įsakymu Nr. A-15/25(2.1.4E-IKU)

PATVIRTINTA

Vilniaus Vaduvos darželio-mokyklos

direktoriaus 2025 m. rugpjūčio 29 d.

įsakymu Nr. V-74

VILNIAUS VADUVOS DARŽELIO-MOKYKLOS
IKIMOKYKLINIO UGDYMO PROGRAMA

VILNIUS
2025

I. BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Vilniaus Vaduvos darželio-mokyklos (toliau – mokykla) Ikimokyklinio ugdymo programa (toliau – Programa) parengta vadovaujantis Ikimokyklinio ugdymo programos gairėmis, patvirtintomis Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministro 2023 m. rugsėjo 4 d. įsakymu Nr. V-1142, mokyklos požiūriu į vaiką ir ugdymą(si), vertybėmis, vaikų, tėvų (globėjų) ir vietos bendruomenės poreikiais, regiono ypatumais ir mokyklos savitumu.

2. Programą rengė darbo grupė, patvirtinta 2025 m. direktoriaus vasario 6 d. įsakymu Nr.V-16 „Dėl darbo grupės ikimokyklinio ugdymo programai parengti sudarymo“.

3. Programa, keičianti mokyklos struktūrai, įsivertinimo rezultatams ar atsiradus kitiems poreikiams, bus peržiūrima, ne rečiau, kaip kas 5 metai.

I SKIRSNIS POŽIŪRIS Į VAIKĄ IR JO UGDYMĄ(SI)

4. Programos turinys grindžiamas mokyklos 2023-2027 m. strateginėmis veiklos kryptimis, ugdymo prioritetais ir veiklos kokybės įsivertinimo rezultatais.

5. Mokykloje vadovaujamas požiūriu, kad kiekvieno vaiko raida ir ugdymasis pasižymi unikaliais bruožais, mokytojai pasitiki natūraliomis vaiko galiomis augti ir ugdytis, sudaro sąlygas plėtoti prigimtines galias, pripažįsta ir gerbia skirtynes, pasiekimų įvairovę, kuria galimybes skleisti vaikų unikalumui bei individualumui. Kiekvienas vaikas aktyviai domisi ir mokosi, daugelį dalykų atranda savaime, sau priimtiniu būdu ir laiku. Vaikai turi sumanymų, nuolatos ieško veiklų ir iššūkių, padedančių tobulėti. Mokytojai palaiko ir remia vaikų iniciatyvas, parinkdami jiems aktualų turinį ir veiklas, pritaikydami tam tikras pedagogines strategijas, metodus. Vaikams aktyviai veikiant, integruojamas fizinis, emocinis, socialinis ir pažintinis ugdymas(is).

6. Programa grindžiama sociokultūrine, konstruktyvistine ir socialine kognityvine teorinėmis priemonėmis:

6.1. sociokultūrinė raidos teorinė prieiga – pabrėžiamas ugdymo(si) socialinis pobūdis ir bendruomenės reikšmė ugdymo(si) procese. Vaikai mokosi bendraudami vienas su kitu, dalyvaudami bendroje veikloje, žaisdami vaidmenų žaidimus ir bendradarbiaudami. Mokytojo vaidmuo – būti mediatoriumi, padedančiu vaikams įgyti naujų žinių interaktyviai bendraujant ir patiriant;

6.2. konstruktyvistinė raidos teorinė prieiga – ugdymo procesas grindžiamas patirtinio mokymosi, eksperimentavimo ir individualizuotos veiklos principais. Vaikai aktyviai mokosi patys atradami žinias patiriant, tyrinėjant ir sprendžiant problemas. Mokytojas yra jų mokymosi palydovas, skatinantis vaikus tyrinėti ir eksperimentuoti, atrasti žinias patiems, padedantis iškelti klausimus ir rasti atsakymus;

6.3. socialinė kognityvinė raidos teorinė prieiga – mokymasis vyksta vaikui socialiai sąveikaujant su kitais ir iš asmeninės patirties. Vaikai mokosi stebėdami savo ir kitų elgesį, mintis ir emocijas, jį vertina ir atitinkamai keičia save ir aplinką. Vaiką keistis skatina pats modelis / pavyzdys, kiti vaikai, mokytojai, kurie pastiprina, paskatina vaiką keistis ar keisti aplinką.

7. Ugdymo programoje dera į vaiką orientuoto, tyrinėjimais grįsto ugdymo(si) ir universalios dizaino mokymosi strategijos:

7.1. į vaiką orientuoto ugdymo mokymosi strategija – ugdymo procese sudaromos sąlygos vaikams patiems aktyviai veikti, tyrinėti, kurti, dėmesį skiriant spontaniškam, vaiko inicijuotam ugdymuisi. Mokytojai taiko įgalinančius, provokuojančius iššūkius, paremia vaiko ugdymąsi, kuriant ir pritaikant čia ir dabar atsirandančias ugdymosi situacijas. Vaikų ugdymas(is) vyksta mokyklos vidaus ir lauko aplinkose, taip pat už mokyklos ribų (parke, miške, mieste, muziejuose ir kt.). Mokytojas stebi, kuo vaikai domisi, kuria jiems aktualią aplinką, tikslingai parenka priemones. Vaikai turi galimybes pasirinkti veiklą, medžiagas, priemones, veikimo vietą, laiką, veikti vienam ar bendradarbiaujant, skirtingais būdais pristatyti veiklas;

7.2. patirtinio mokymosi strategija – esminis mokymo(si) išteklius yra patirtis. Vaikai kuria savo žinojimą, įgauna įgūdžių, ugdomi gebėjimus ir vertybes iš tiesioginės savo, kartais ir kitų patirties. Strategija skatina aktyvų vaikų dalyvavimą ugdymo(si) procese, didina jų ugdymosi galimybes, plečia ir nuolat atnauja įgytą patirtį. Mokytojai siūlo projektus, tyrinėjimus, eksperimentavimą, IKT, išvykas, kūrybines užduotis, diskusijas, pripažindami žaidimą ir kasdienį vaiko gyvenimą grupėje kaip neatsiejamą ugdymo dalį, derindami kryptingą mokytojo ir spontanišką vaiko veiklą. Vaikams siūloma įdomi ir prasminga veikla, palaikanti ir stiprinanti jų mokymosi motyvaciją, padedanti išmokyti įvairias mokymosi strategijas;

7.3. universalus dizaino ugdymuisi strategija – laikomasi nuostatos, kad visi vaikai yra skirtingi, ir skirtingų poreikių vaikai sėkmingiausiai ugdomi bendrame ugdymosi procese, kai yra sudaroma galimybių ugdytis skirtingais būdais įvairovė. Vaikai gali rinkti jiems patogiausius skirtingus ugdymosi būdus. Mokytojo vaidmuo – pažinti vaikus, apmąstyti, kaip sukurti ugdymosi erdvę, kad bendra aplinka ir taikomi metodai sudarytų sąlygas optimaliai pagal savo sugebėjimus ugdytis kiekvienam vaikui, planuojant veiklas iš anksto numatyti, kokias veiklos galimybes turės specialiųjų ugdymosi poreikių ir kitų mokymosi sunkumų patiriantys vaikai.

II SKIRSNIS

MOKYKLOS VERTYBĖS

8. Vaikų ugdymas(is) darželyje grindžiamas mokyklos požiūriu į vaiką ir jo ugdymą(si) sąlygotomis ir 2023-2025 metų strateginiame plane bendruomenės pasirinktomis vertybėmis:

8.1. vaiko orumas – kiekvieno vaiko nelygstamos vertės, autentiškumo, unikalumo pripažinimas ir puoselėjimas;

8.2. vaiko gerovė – vaikų gerovės pirmumo pripažinimas, puoselėjant vaikų saugumą, sveikatą, darną su savimi ir kultūrine, socialine bei fizine aplinka. Tenkinant saugumo ir pripažinimo poreikį didelį dėmesį skiriame emocinių-socialinių įgūdžių ugdymui. Ugdymo procese įgyvendiname tarptautinę vaikų socialinių gebėjimų ugdymo programą „Žipio draugai“, puoselėjame adaptacijos, nusiramino, apmąstymų erdves, į mūsų bendruomenę integruojasi specialiųjų poreikių vaikai, pritaikome ugdymosi erdves atsižvelgiant į vaikų poreikius;

8.3. saviraiškos laisvė – kiekvieno vaiko kūrybinio potencialo ir laisvės išreikšti save pripažinimas, palaikymas ir skatinimas. Puoselėjant saviraiškos vertybę stengiamės padėti vaikui atsiskleisti, atrasti sritį, kurioje jis jaučiasi laisvai įgyvendindamas savo sumanymus;

8.4. lygiavertis dalyvavimas – lygiavertėmis sąveikomis grindžiamo ugdymo(si) vertės pripažinimo, sudarant maksimalias sąlygas kiekvienam vaikui dalyvauti bendrame ugdymosi procese ir pašalinant ugdymosi kliūtis. Mokykloje siekiama, įtraukti vaiką į ugdomąją veiklą, atsižvelgiant į kiekvieno vaiko asmenines savybes ir gebėjimus, kad jis dažniau patirtų sėkmę;

8.5. lygiateisiškumas ir teisingumas – vienodų teisių augti ir ugdytis visiems pripažinimas, užtikrinant galimybes kiekvienam vaikui optimaliai vystyti ir reikšti savo potencialias galias nepriklausomai nuo priežasčių, susijusių su lytimi, sveikata, socialine ir kultūrine padėtimi. Minimalizuojamos atskirties ir diskriminavimo galimybės, atstovaujama vaikų teisėms mokykloje ir už jos ribų;

8.6. pagarba ir tolerancija – santyčiai grindžiami empatija, atvirumu ir priėmimu kitokios nuomonės, požiūrių, nuostatų, nepriklausomai nuo lyties, sveikatos, socialinės ar kultūrinės padėties. Vaikai skatinami išgirsti, atjausti, priimti save ir kitą kaip unikalų, nelygstamos vertės ir autentišką;

8.7. bendradarbiavimas – dominuoja pagarba asmeniui grįstos demokratinės aplinkos kūrimas, puoselėjamas priklausymo bendruomenei jausmas. Vaikai ugdomi jaustis grupės, mokyklos nariais, įtraukiant juos į grupės(ių) ar visos mokyklos bendruomenės bendras veiklas;

8.8. atsakingumas – atsakomybės už save ir kitus ugdymasis. Mokykloje skatinama būti atsakingam už savo ar grupės pasirinkimus, elgesį, pasiekimus. Mokytojai skatina vaikus įsivertinti, apmąstyti savo, grupės sėkmes ir nesėkmes. Padedant mokytojui planuojami tolesni vaiko augimo veiksmai, keičiantys jų pasiekimus ir elgesį;

8.9. pasitikėjimas – palaikymo, paramos ir pagalbos kiekvienam vaikui ar kitam bendruomenės nariui kūrimas. Ugdyme pasitikima vaiku, sukuriama jų galias atitinkanti, palaikanti ugdymosi aplinka, skatinama vaikų pagalba, parama kitiems;

8.10. kultūrinis tapatumas – pagarbos savo šalies kultūrai (gimtajai kalbai, etninei kultūrai, tautos istorijai) puoselėjimas, padedant vaikui išreikšti save kaip savo šalies kultūros dalyvį ir kūrėją ir pozityviai priimti kitų kultūrų savitumą. Mokykloje puoselėjamos tautiškumo ir pilietiškumo tradicijos, įtraukiant visus bendruomenės narius į tradicinius ir naujus ilgalaikius projektus. Skatinamas visų vaikų ir jų šeimų narių dalinimasis šeimos papročiais ir tradicijomis, kas ypač svarbu vaikams, kurie yra iš dvikalbės aplinkos.

III SKIRSNIS VAIKAI IR JŲ POREIKIAI

9. Programa sukuria prielaidas užtikrinti pagrindinių, kiekvienam vaikui aktualių poreikių tenkinimą ir turtinimą:

9.1.1 žaidimo poreikis – turėti laisvę, pakankamai laiko, erdvės, žaidimo partnerių ir galimybę per bendrus žaidimus kurti vaikų kultūrą. Pripažįstama žaidimo, kaip savarankiškos vaikų veiklos, nelygstama vertė. Nuolat stebėdami ir tinkamoje situacijoje jautriai įsitraukdami į žaidimus, suaugusieji padeda vaikams augintis žaidimo gebėjimus;

9.1.2 saugumo poreikis – jaustis saugiam, gerbiamam, matomam, girdimam, tinkamai globojamam, sulaukti paramos ir pagalbos, kai jos reikia. Ugdant vaikus rūpinamasi ne tik užtikrinti jų saugumą, bet ir juos pačius pagal jų galias įtraukti į rūpinimąsi savo bei kitų saugumu;

9.1.3 draugysčių poreikis – jaustis priimamam, jausti bendrumą, lygiavertiškumą su kitais, kitų paramą, artimumą, turėti vieną ar keletą artimesnių draugų. Sukuriama ugdymo(si) aplinka, skatinanti vaikus tyrinėti ir atrasti, kaip būti, gyventi ir veikti drauge;

9.1.4 komunikavimo poreikis – dalintis su kitais emocijomis, mintimis, idėjomis žodžiu ir nežodinėmis priemonėmis (mimika, judesiu, piešiniu, muzikos kūriniais ir pan.). Vaikams sudaromos sąlygos išbandyti įvairias komunikavimo su vaikais ir suaugusiais priemonės ir atrasti pagarbaus, veiksmingo bendravimo būdus;

9.1.5 pažinimo džiaugsmo poreikis – smalsauti, tyrinėti, klausinėti, aiškinti(s), kurti ir išbandyti, džiaugiantis naujais atradimais ir gebėjimu pažinti. Taikydami ugdymo(si) procese įgytas patirtis vaikai kuria ir perkuria savo teorijas apie pasaulį;

9.1.6 kūrybinės saviraiškos poreikis – tyrinėti ir atrasti unikalios savo kūrybinės galios per įvairias veiklas. Kuriamos ir spontaniškų, ir kryptingų veiklų galimybės, palankios atsiskleisti vaikų interesams, gabumams ir auginti savitą raiškos stilių;

9.1.7 programa taip pat sukuria prielaidas atliepti ir tenkinti unikalius kiekvieno vaiko poreikius, tarp jų ir specialiuosius ugdymosi poreikius.

IV SKIRSNIS TĖVŲ (GLOBĖJŲ) IR VIETOS BENDRUOMENĖS POREIKIAI

10. Mokyklos grupėse ugdomi 1,5-7 metų vaikai, kurių šeimos išsiskiria tautine, socialine ir kultūrine įvairove, nuomonių, požiūrių ir nuostatų skirtumais, kas lemia skirtingus tėvų (globėjų) (toliau – tėvų) poreikius:

10.1. fiziologinių, saugumo poreikių užtikrinimas, ypač aktualus 1,5 m.-2 m. vaikų tėvams. Mokykla lanksčiai keičia pritaikytą maitinimą, miego režimą pagal tėvų pageidavimus. Tėvams labai svarbu, kad vaikai būtų saugūs fiziškai, emociai, būtų užtikrintas materialios aplinkos saugumas. Mokykla stengiasi atliepti tėvų poreikius lanksčiai reaguodama į išsakytus tėvų lūkesčius ar įsivertinimų metu gautus tyrimų rezultatus. Kartu su tėvais, grupių, Mokyklos tarybomis ieškoma geriausių sprendimų;

10.2. šeimų socialiniai poreikiai – tėvai nori jaustis grupės, mokyklos bendruomenės nariais. Jiems svarbus jų šeimos priėmimas, ryšiai su mokytojomis. Mokytojai siekia pažinti šeimas,

bendrauti su jomis grupėje, per el. dienyną ar telefonu, skirdami laiką individualiems pokalbiams pagal tėvų poreikį, grupės tėvų susirinkimuose, organizuodama dvišalius ar trišalius susitikimus su tėvais, esant poreikiui V GK ar susitikimuose su pagalbos specialistais, vadovais, aptariant vaiko pasiekimus, pažangą, mokymosi sunkumus;

10.3. pagarbos ir pripažinimo poreikis – ypač svarbus dėl jų šeimų individualumo. Mokytojai ir vadovai stengiasi išklausti, išgirsti, atsižvelgti į šeimų ypatumus, padėti vaikams ir jų šeimos nariams integruotis dėl daugiakalbės aplinkos ar kultūrinių šeimos ypatumų;

10.4. savirealizacijos poreikis. Tėvai yra aktyvūs grupės ir mokyklos bendruomenės nariai: dalinasi idėjomis, padeda jas įgyvendinti, aktyviai dalyvauja mokyklos tarybos ar grupės komitetų veikloje, noriai įsitraukia į mokyklos siūlomus projektus ar kitas bendras veiklas. Mokykla aktyviai traukia tėvus į tradicines ir naujas grupių ar bendruomenės veiklas, renka ir padeda įgyvendinti jų idėjas;

10.5. tvirtų emocinių ryšių poreikis. Tėvai nori jaustis grupės ar mokyklos dalimi. Jie skaito vaikams, veda užsiėmimus, organizuoja kūrybines dirbtuves, kartu su vaikais užsiima bendra veikla.

11. Mokyklos tėvai reiklūs, aktyvūs, bendradarbiavime siekia įvairiapusiškumo. Kasmet vykdoma tėvų apklausų tyrimai rodo, kad daugeliui tėvų svarbu, kad vaikas Mokykloje būtų saugus ir gerai jaustųsi; norėtų veikti, pažinti ir patirti; išmokytų bendrauti su bendraamžiais; įgytų savarankiškumo ir atsakomybės jausmą; turėtų sąlygas individualiems gebėjimams vystytis; pasirengtų mokyklai.

12. Mokykla tobulina savo veiklą, atsižvelgdama į tėvų lūkesčius ir tyrimų rezultatus. Bendruomenės sutarimu mokykloje atnaujinamos, įrengiamos ugdymo(si) ar poilsio aplinkos, įsitraukiama į įvairius projektus.

13. Mokykla, būdama vienintelė švietimo įstaiga Žemuočiuose Paneriuose, atliepia vietos bendruomenės ugdymo, švietimo, kultūros poreikius:

13.1. formuoja grupes pagal mikrorajono vaikų amžiaus ypatumus;

13.2. kviečia vietos bendruomenės narius įsitraukti į mokyklos tarybos veiklą, įgyvendinamus bendruomenės tradicinius ir naujus projektus, bendras bendruomenės veiklas;

13.3. keičia neformaliojo švietimo veiklą pasiūlę pagal tėvų poreikius;

13.4. dalyvauja vietos bendruomenės siūlomose veiklose.

V SKIRSNIS REGIONO YPATUMAI

14. Mokykla – vienintelė švietimo įstaiga Lietuvos nepriklausomybės atkūrimo pradžios laikotarpiu statytame Žemųjų Panerių gyvenamajame mikrorajone greta pramonės įmonių Savanorių prospekto pabaigoje. Į mokyklą patogiu atvykti, važiuojant tėvams į darbą iš Trakų Vokės, Grigiškių, Aukštųjų Panerių ar Vilniaus rajono. Todėl čia mokosi ne tik Vaduvos mikrorajono vaikai.

15. Mokyklos reljefas yra žalias kalvotas, miškingas, turtingas augalų įvairove, tad yra daug galimybių mokytis ne mokykloje.

16. Žemųjų Panerių rajone ir greta esančiuose rajonuose gyvena įvairių tautų atstovų: lietuvių, lenkų, rusų, baltarusių, ukrainiečių ir kt., kas sąlygoja daugiakalbystę mokyklą lankančių vaikų šeimose ir reikalauja papildomo dėmesio ugdant lietuvių kalbos gebėjimus, jautrumą socialinei ir kultūrinei įvairovei.

17. Rajono žymiausios istorinės vietos – Panerių geležinkelio perėja, senojo Vilniaus Kauno kelio atkarpa su Jankiškių (Panerių) piliakalniais, Panerių 1931 m. mūšio vieta, Panerių Šv. Jėzaus koplyčia žydų holokausto vietomis – sudaro galimybes vaikų pilietiškumo ugdymui.

VI SKIRSNIS MOKYKLOS SAVITUMAS

18. Mokyklos savitumas sudaro išskirtines sąlygas vaikų ugdymui(si):

18.1. Žemųjų Panerių rajono reljefo ir gamtos ypatumai atveria dideles galimybes ugdymui(si)

ne mokykloje, ypač patirtiniam aplinkos pažinimui. Kasmet mokytojai organizuoja 1-3 gamtamokslinius projektus: vaikai tyrinėja, stebi augalus, gyvūnus, renka gamtinę medžiagą ir ją vėliau panaudoja kūrybiniais darbais, projektams įgyvendinti;

18.2. žymiausios istorinės išnaudojamos vaikų pilietiškumo ugdymui. Visos mokyklos grupės ir klasės dalyvauja ilgalaikiame projekte „Mes – Lietuvos vaikai“, kurio metu vaikai susipažįsta su rajono, Vilniaus miesto, šalies istorija, aktyviai, tyrinėja tautos istoriją, papročius ir tradicijas, realizuoja kūrybinius sumanymus. Bendruomenei suburti organizuojamos bendruomeninės šventės „Įžiebime Vaduvą“, Šeimos, Kalėdų eglutės įžiebimo šventės;

18.3. mokyklos teritorijoje ir Žemųjų Panerių rajone daug aktyvaus užimtumo zonų. Mokykla turi sporto aikštelę, sporto salę, daug žaidimų aikštelių. Netoli yra rajono sporto aikštynas. Įstaiga aktyvi Sveikatą stiprinančių mokyklų tinklo narė, respublikinių ikimokyklinių įstaigų darbuotojų asociacijos „Sveikatos Želmenėliai“ renginių dalyvė. Ji įgyvendina mokyklos sveikatingumo projektą „Sveiki vaduviečiai“. Darželio grupių vaikai aktyviai dalyvauja fizinio ugdymo projektuose „Futboliukas“, „Mažųjų žaidynės“;

18.4. mokykla yra darželio-mokyklos tipo įstaiga, kas sudaro galimybes vaiko sėkmingam tolesniam mokymuisi. Mokyti 1-oje klasėje mokykloje renkasi dauguma priešmokyklinio ugdymo programos ugdytinių. Mokykloje nuolat bendradarbiauja darželio ir mokyklos pedagogai, kas ypač padeda pasiruošti mokyklai ir prisideda prie sėkmingo mokymosi. Įgyvendinamas tradicinis ilgalaikis projektas „Iš darželio į mokyklą“, kurio metu pradinių klasių mokytojai lankosi darželių grupėse, kviečia darželio vaikus į savo klases, organizuoja įvairias ugdymo(si) veiklas. Pradinių klasių mokiniai lankosi grupėse, skaito darželio mokiniams, Vaikai gali lankytis mokyklos bibliotekoje ir ugdyti skaitymo, kūrybinius ir skaitmeninius gebėjimus. Nemiegančių vaikų poilsis pasirinktomis dienomis organizuojamas mokyklos bibliotekoje;

18.5. darželio ugdytiniai turi galimybes naudotis informacinių technologijų ir gamtos laboratorija, biblioteka, nešiojamais kompiuteriais. Kiekvienoje grupėje yra projektoriai, klasėse – išmaniosios lentos, bibliotekoje – išmaniosios grindys, mokytojams ir pagalbos specialistams išperkamos licencijos skaitmenio turinio naudojimui. Mokytojai dalinasi gerąja patirtimi ne tik ikimokyklinio ugdymo mokytojų kolegijoje ir bendrose mokytojų Idėjų mugėse, kas sudaro didesnes galimybes dažniau ir įvairiau panaudoti skaitmeninį ugdymo turinį, išnaudoti IKT galimybes;

18.6. kasmet didėja ugdytinių skaičius iš daugiakalbės aplinkos. Mokykloje mokosi rusų, lenkų, baltarusių, ukrainiečių ir kitų tautų vaikų. Mokytojai moko vaikus lietuvių kalbos, panaudodami simbolius, piešinukus, kompiuterius, knygas ar kitas ugdymo priemones. Įgyvendinami skaitymo projektai „Aš knygų pasaulį atrasti skubu“, „Tėvai skaito vaikams“, kurių metų 3-4 klasių vaikai, darželio ugdytinių tėvai skaito vaikams. Vykdomas ilgalaikis projektas „Kas skaito, tas auga“, kurio metu vaikai skaito knygutes ar su jomis susipažįsta, organizuojama knygų mugė. Vaikai turi galimybes lankytis mokyklos bibliotekoje, kiekvienoje grupėje yra skaitymo kampeliai;

18.7. mokykla išsiskiria dideliu švietimo pagalbos ir mokytojo padėjėjų skaičiumi. Dirba 2 logopedai, 1 psichologas, 1 specialusis pedagogas, 1 socialinis pedagogas, 10 mokytojo padėjėjų. Aktyviai bendradarbiauja švietimo pagalbos specialistai ir padėjėjai, vadovai tarpusavyje, vis dažniau įtraukdami ir išorės institucijas vaiko mokymosi ar kitų sunkumų sprendimui. Pagalbos vaikui specialistai ir mokytojai, tardamiesi su vaiko tėvais ir Mokyklos vaiko gerovės komisija, atsižvelgdami į vaiko pasiekimų ir pažangos vertinimus, švietimo pagalbos tarnybos specialistų pateiktas išvadas bei rekomendacijas, specialiųjų ugdymosi poreikių turintiems vaikams pritaiko ikimokyklinio ugdymo programą arba rengia ir įgyvendina individualias ugdymo programas, sistemingai reflektuoja vaikų pasiekimus, savo taikomas strategijas, vykdo įvairias prevencines ir socialines veiklas.

II. IKIMOKYKLINIO UGDYMO PRINCIPAI

19. Ugdymas mokykloje orientuojamas į vaiko prigimtines galias, patirtį, poreikius, šeimos ir vietos bendruomenės susitarimus ir ugdymo programos tikslą bei uždavinius.

20. Ugdyme(si) vadovaudamasi šiais principais:

20.1. ugdymo(si) ir priežiūros vienovės principas. Ikimokyklinio ugdymo(si) procesui būdinga ugdymo(si) ir priežiūros vienovė. Kiekviena suplanuota ir nesuplanuota sąveika bei kasdieninė rutina yra ugdanti, turtinanti vaiko patirtį. Ilgalaikis, nuolatinis, saugus vaiko emocinis ryšys su mokytoju sukuria prielaidas visavertei vaiko raidai ir ugdymui(si);

20.2. vaiko raidos ir ugdymo(si) dermės principas. Ugdymo(si) procese atsižvelgiama į raidos nulemtą vaikų poreikių, patirties ir gebėjimų įvairovę ir skatinama visapusiška vaiko raida – fizinė, emocinė, socialinė, pažinimo, komunikavimo, meninės raiškos;

20.3. žaismės principas. Žaismingumas yra viso ikimokyklinio vaikų ugdymo(si) pagrindinis bruožas, neatsiejama tyrinėjimo, eksperimentavimo, fantazavimo, kūrybos dalis, o žaidimas – svarbiausia savarankiška vaiko veikla;

20.4. sociokultūrinio kryptingumo principas. Ugdymas(is) yra grindžiamas žmogiškosiomis, tautinėmis ir pilietinėmis vertybėmis, padedančiomis vaikams įsitraukti į supančią kultūrinę aplinką ir didinančiomis atvirumą kultūrinei bei kalbinei įvairovei;

20.5. integralumo principas. Siekiama visuminės vaikų raidos, užtikrinamas darnus visų pasiekimų sričių gebėjimų plėtojimas, ugdymo(si) sričių tarpusavio ryšiai, vidinės turinio sąsajos kiekvienoje ugdymo(si) srityje, vaikų veiklos integracija;

20.6. įtraukties principas. Sudaromos sąlygos kiekvienam vaikui ugdytis, plėtoti savo galias, gauti reikiamą pagalbą, patirti sėkmę, atsižvelgiant į ugdymosi poreikių įvairovę;

20.7. kontekstualumo principas. Vaikų ugdymas(is) vyksta estetiškuose, į veiklą įtraukiančiuose, vaikų iniciatyvoms atviruose artimiausios socialinės, kultūrinės, kalbinės ir gamtinės aplinkos kontekstuose, siekiama vaikų ugdymo(si) patirčių aktualumo, prasmingumo;

20.8. vaiko ir mokytojo bendro veikimo principas. Aplinkos, sąveikos, bendros prasmės kuriamos įsiklausant ir atliepiant vaikų poreikius, interesus, iniciatyvas, nuomonę, drauge priimant sprendimus;

20.9. lėtojo ugdymo(si), užtikrinančio gilų įsitraukimą, principas. Vaikai giliai išgyvena ir pajaučia kiekvieną čia ir dabar momentą, kai skiriama pakankamai laiko kasdienei rutinai, tyrinėjimo ar kūrybos procesui, nuostabai ir atradimo džiaugsmui;

20.10. reflektivaus ugdymo(si) principas. Mokytojas drauge su vaiku emocijomis ir veiksmais atspindi vaiko veikimo patirtis. Su vaikais drauge pagal jų gebėjimus apmąstomos vaikų emocijos, veiklos ir jų rezultatai, numatomas tolimesnis veikimas. Mokytojai apsversto autentiškas vaikų patirtis, veiklos kokybę ir savo pedagoginių sprendimų poveikį vaikų ugdymui(si);

20.11. šeimos ir mokyklos partnerystės principas. Mokykla ir šeima (globėjai) bendradarbiauja rengiant Programą, užtikrinant ugdymo(si) tęstinumą ir dermę, kuriant susitelkusią, kartu besimokančią bendruomenę. Tėvai ir mokyklos darbuotojai pasitiki vieni kitais ir veikia dėl vaikų interesų.

III. TIKSLAS, UŽDAVINIAI, UGDYMO(SI) REZULTATAI

21. Programos tikslas – atsižvelgiant į vaikų prigimtines galias, patirtį, poreikius, šeimos ir bendruomenės susitarimus, kurti lanksčius edukacinius kontekstus, įgalinančius vaikus išsiugdyti pasitikėjimo, rūpinimosi savimi ir kitais, kultūrinio ir socialinio jautrumo, komunikavimo, lankstaus mąstymo, kūrybiškumo, mokėjimo mokytis pradmenis.

22. Uždaviniai:

22.1. puoselėti vaiko socialinį, kultūrinį jautrumą įvairovei, pagarbą sau ir kitiems;

22.2. siekti, kad vaikas kūrybiškai išreikštų save per įvairias patirtines veiklas;

22.3. ugdyti vaiko pasitikėjimą savimi, aplinka ir rūpinimąsi savimi ir kitais;

22.4. skatinti vaikų gebėjimą suprasti sakinę ir rašytinę kalbą, kurti žodinį bendravimą, plėsti žodyną ir įgyti skaitymo pradmenis;

22.5. ugdyti vaiko savarankiškumą, iniciatyvumą, atskleisti ir ugdyti jo gebėjimus per susitarimų kūrimą, žaismę, kasdienį vaiko gyvenimą grupėje;

22.6. derinti kryptingą mokytojo ir spontanišką vaiko veiklą, taikant patirtinio ugdymo(si) metodus (projektus, tyrinėjimus, eksperimentavimą, pažintines išvykas, diskusijas ir kt.), judraus ugdymo(si) ir tyrinėjimą skatinančius kontekstus;

22.7. taikyti universalaus dizaino mokymuisi prieigą, kaip visų vaikų ugdymo(si) sėkmės prielaidą;

22.8. kurti ir plėtoti pasitikėjimu ir pagarba, aktyvia partneryste grindžiamą tikslingą bendradarbiavimą su tėvais, švietimo pagalbos specialistais ir kitais švietimo pagalbos paslaugų teikėjais bei socialiniais partneriais.

23. Mokyklos bendruomenė kuria ar atnauja Programą, pasirinkdama ugdymo(si) kontekstus, aktualius mokyklos ugdymo aplinkai:

23.1. universalaus dizaino mokymuisi kontekstas – tai lanksti, visiems vaikams prieinama ugdymo(si) aplinka ir veiksmingas procesas, kuriame, nepriklausomai nuo amžiaus, socialinių, kultūrinių, lingvistinių, sveikatos skirtumų, visiems vaikams sudaromos sąlygos žaisti, patirti ir ugdytis. Ugdymo aplinka žadina vaikų emocijas, pagauna dėmesį, panardina į prasmingą vyksmą. Galėdami rinktis alternatyvius tyrinėjimo, pažinimo ir dalyvavimo būdus, vaikai veikia savo tempu, pagal savo galias ir mokosi vieni iš kitų. Galimybė pasirinkti veiklas ir priemones, siekiant numatyto rezultato, skatina turėti savo ketinimą, idėjų, sumanymų, jų kryptingai ieškoti ir pamažu suprasti savo žaidimo ar mokymosi būdus. Vaikai, turintys specialiųjų ugdymosi poreikių, jaučiasi lygiaverčiais dalyviais, visi kartu mokosi vieni kitus pažinti ir veikti žmonių įvairovėje;

23.2. žaismės konteksto paskirtis – palaikyti kasdinių veiklų žaislingumą, kuriant džiaugsmo bei nuostabos tyrinėjant, išbandant, eksperimentuojant, dalinantis potyrius. Kontekstas atliepia vaiko žaislingą savęs ir pasaulio pajautimą, skatina žaisti judesiais, pojūčiais, emocijomis, kalba, vaizduote, mintimis. Eksperimentuojama veikimu tuščioje ir daiktinėje erdvėje, atrandant, kad žaidimas gali gimti „iš nieko“, mintyse. Palaikomi netikėti vaikų būdai suprasti, tyrinėti, improvizuoti, priimamos „neteisingos“ jų teorijos apie pasaulį, įkvėpiančios pratęsti „tiesos“ paieškas. Mokytojas jautriai pastebi žaismę vaikams veikiant, ją atliepia, pratęsia, kokybiškai papildo ir įtraukia kitus vaikus;

23.3. judraus patirtinio ugdymosi konteksto paskirtis – skatinti vaikų judėjimo džiaugsmą ir kasdienį judrumą, didinti judraus mokymosi galimybes. Įdomias, prasmingas ugdymosi situacijas kuria dialogiška vidaus ir lauko aplinkų jungtis, įrangos mobilumas, pritaikymas tyrinėti judesį, judriais būdais dalyvauti visų ugdymosi sričių veiklose. Panaudojama natūrali ir dirbtinai sukurta, įranga ir priemonėmis papildyta gamtinė aplinka, modeliuojamos vaikus judėti skatinančios iššūkio, saugios rizikos edukacinės erdvės, kuriančios prielaidas subalansuotam ugdymui(si) viduje ir lauke;

23.4. kultūrinių dialogų kontekstas – kai vaikai ugdymo įstaigoje dalyvauja daugialypiuose kultūriniuose kontekstuose, kurių paskirtis – padėti kiekvienam kurti savo individualų tapatumą, tuo pačiu metu dalyvaujant tiek vaikų subkultūros, tiek artimiausios ir tolimesnių aplinkų kultūrų kūrimė. Mokyklos aplinka yra erdvė nuolatinėms socialinėms ir kultūrinėms sąveikoms bei reiškiniams patirti, pažįstant šeimos, mokyklos grupės, kaimynystės, regiono, etninės grupės ir šalies bei globalaus pasaulio kultūrinius ypatumus ir vertybes. Mokyklos aplinkoje matomi įvairių kultūrų ženklai, simboliai, patiriami papročiai ir elgsenos, išbandomos skirtingos kultūrinės raiškos formos, ugdančios pozityvų požiūrį į įvairovę ir kitoniškumą;

23.5. kalbų įvairovės konteksto paskirtis – kurti ir palaikyti aplinkos sąlygas, palankias rasti ir plėtoti skirtingiems vaikų komunikavimo būdams, įvairiai žodinei ir nežodinei raiškai, kalbų pažinimui, teigiamoms nuostatoms, susijusioms su kalbų ir jos formų įvairove. Kuriant kontekstą pasinaudojama mokykloje ar grupėje esama kalbų įvairove, socialinių tinklų ir skaitmeninių technologijų teikiamomis galimybėmis, kalbų pasaulio pažinimą papildančiomis ir kalbą ugdančiomis vaizdinėmis ir garsinėmis priemonėmis, taip pat kasdienėmis komunikacinėmis situacijomis, kylančiomis vidaus ir lauko aplinkose;

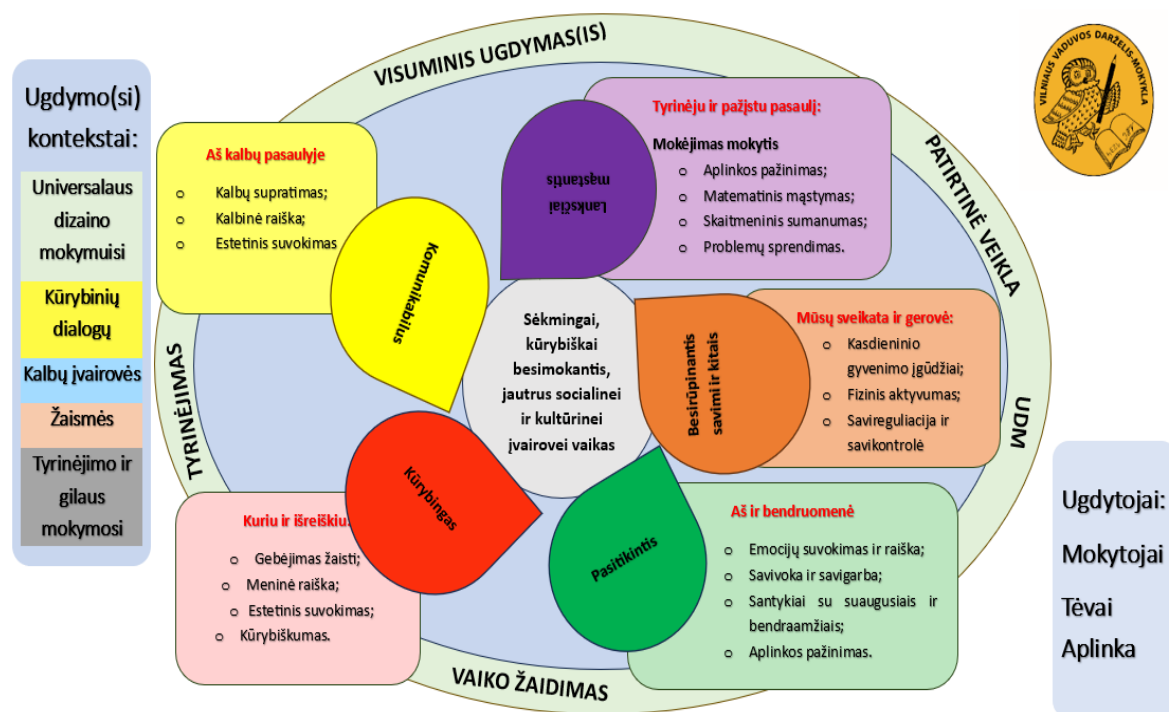
23.6. tyrinėjimo ir gilaus mokymosi konteksto paskirtis – atliepti prigimtinių vaikų smalsumą, įtraukti juos į aplinkos tyrinėjimą, skatinantį giliau suprasti aplinkos objektus, reiškinius ir jų ryšius, atrasti įvairius pažinimo ir mokymosi būdus. Kuriamas kontekstas kupinas žaismės, atviras iššūkiams, jame daug laisvės vaiko spėliojimams, atsakymų į savo keliamus klausimus paieškomis, tyrinėjimu grindžiamiems sprendimams. Sukurtos vidaus ir lauko edukacinės erdvės, lauko tyrinėjimo laboratorijos, kuriose yra tyrinėjimo objektų, priemonių ir medžiagų, STEAM veiklų,

vaikų stebinių fiksavimo priemonių – tai padeda vaikams įsitraukti į ilgalaikius stebėjimus, patirti aplinkos objektų ir reiškinių įvairovę;

23.7. realių ir virtualių aplinkų konteksto paskirtis – papildyti ir praplėsti realybės kontekstus alternatyviomis skaitmeninėmis galimybėmis patirti ir pažinti, plėtoti vaikų skaitmeninį sumanumą, informatinį mąstymą. Kuriami realios ir virtualios aplinkos sąveikomis grindžiami kontekstai, aplinkas saikingai ir saugiai papildant skaitmeninėmis priemonėmis bei įranga, prioritetą teikiant patirtiniam realių objektų ir reiškinių tyrinėjimui, kūrybiškumui, socialinėms sąveikoms. Vaikų savivaldį mokymąsi skatinančios skaitmeninės priemonės, įvairiomis vaizdo ir garso įvesties bei išvesties įrangą turinčiomis technologijomis kuriamos galimybės vaikams realioje aplinkoje pamatyti plika akimi nematomus procesus ar reiškinius, perkelti realios aplinkos objektus į skaitmeninę erdvę, tyrinėti taisyklių ir laisvės veikti ribas, spręsti problemas, įveikti iššūkius;

23.8. kūrybinių dialogų kontekstas – modeliujant kūrybinių dialogų kontekstą kuriama vaizduotė, smalsumą, nuostabą kelianti aplinka, akcentuojanti patį kūrybos procesą. Vaikai patiria kūrybos laisvę, išgyvena netikėtumą, kūrybos džiaugsmą ir pasididžiavimą įveikus kūrybinius iššūkius. Aplinkų estetika ir įvairovė kuria prielaidas vaikams tyrinėti kūrybinės raiškos galimybes, išbandyti daugiau nei vieną būdą įgyvendinti kūrybinę idėją ar išspręsti problemą, pasirinkti alternatyvias raiškos priemones, improvizuoti, kurti ir perkurti. Dinamišką kūrybos procesą palaiko mokytojas kūrėjas, sudarantis sąlygas vaikui laisvai, spontaniškai veikti.

24. Mokyklos conceptualaus ugdymosi modelis (1 pav.) padeda pasiekti ugdymo(si) rezultatus – Programos tikslą, uždavinius bei vaikams nuosekliai įgyti ir plėtoti pasiekimus. Ugdymo(si) pasiekimus grupuojame į stambesnius blokus pagal ugdymosi sritis ir siejame su vaiko galiomis. Pasiekimų sritis apjungdami atsižvelgiame į savo mokyklos ypatumus, prioretizuojame ugdymo kryptį.

1 pav. Mokyklos conceptualus ugdymo(si) modelis

IV. UGDYMO(SI) TURINYS, PROCESAS IR APLINKOS

25. Ugdymo(si) turinyje numatomas į ugdymo(si) tikslo ir uždavinių įgyvendinimą bei vaikų pasiekimų auginimą orientuotas ugdymo(si) sričių turinys, ugdymo(si) proceso organizavimo pagrindas, pedagoginės strategijos ir ugdymo(si) organizavimo formos, vaikų ugdymo(si) kontekstai, bendravimas ir bendradarbiavimas su šeima, parama vaikų ugdymui(si), mokytojams ir šeimoms.

26. Parenkami vaiko ugdymosi būdai, atitinkantys vaikų prigimtį ir raidos poreikius:

26.1. vaikų ugdymasis žaidžiant. Žaismingumas natūraliai būdingas vaiko santykiui su pasauliu, jis yra viso vaiko veikimo ir ugdymo(si) bruožas, vaiko kultūros plėtojimo prielaida. Spontaniškas žaismingumas skleidžiasi per vaikų tyrinėjimą ir eksperimentavimą, visavertiškai įgyvendinamas per savarankiškai pačių vaikų kuriamus žaidimus. Vaikai ugdosi, įsitraukdami į žaidimus, žaisdami sensomotorinius tyrinėjimo žaidimus, savarankiškai kurdami vaizduote paremtus režisūrinius, siužetinius vaidmenų ar naratyvinius žaidimus. Tikslingai formuluojant(is) siauresnius, savitus gebėjimus žaidžiami didaktiniai žaidimai. Ugdymo(si) procese išlaikomas balansas tarp savarankiškai vaikų kuriamų siužetinių vaidmenų žaidimų ir ugdomųjų žaidimų su taisyklėmis;

26.2. vaikų patirtinis ugdymasis. Susidomėję įvairiomis veiklomis, stebėdami, tyrinėdami, eksperimentuodami, kurdami, dalindamiesi patirtimi, vaikai visais pojūčiais patiria, pajaučia objektus, jų savybes, ryšius, reiškinius ir procesus, atranda tai, kas jiems nauja, gilina supratimą ir plėtoja gebėjimus. Ugdymo(si) procese skatinami šie vaikų patirtinio ugdymosi būdai: personalizuotas, savivaldus, dialogiškas, judrus, įkūnytasis ugdymasis, ugdymasis tyrinėjant, kuriant reflektuojant.

27. Ugdymo(si) proceso organizavimo kryptys:

27.1. visuminis ugdymas(is) – pagrindinė ikimokyklinio ugdymosi kryptis, kuri lemia vaikų emocinių, socialinių, fizinių, pažinimo, kalbos, kūrybos potencinių galių harmoningą plėtojimąsi;

27.2. universalus dizainas mokymui(si) (UDM) – kiekvieno vaiko sėkmingą ugdymąsi laiduojanti įtraukaus ugdymo organizavimo prieiga. Visavertę įtrauktį užtikrina prigimtinių kiekvieno vaiko ugdymosi skirtumų pripažinimas ir kokybiškai įgyvendinamos esminės ugdymo(si) proceso modeliavimo kryptys;

27.3. vaikų žaidimas – paties vaiko kuriama ir valdoma veikla, kuomet sutelkiamos visos jau įgytos ir plėtojamos galios. Siekiama vaikų savarankiško žaidimo ir žaismingo ugdymo(si) vienovės bei darnos. Žaisdamas vaikas pažįsta artimąją aplinką, tyrinėja ir patiria atradimo džiaugsmą. Aktyviai veikdamas žaidybinėse situacijose vaikas kuria, išreiškia save, bendrauja su bendraamžiais, suaugusiais, išklauso kitus, siūlo savas idėjas;

27.4. patirtinė veikla – vaiko ugdymasis judant, pajaučiant, stebint, tyrinėjant, eksperimentuojant, modeliuojant, kuriant, komunikuojant, reflektuojant savo patirtis ir atradimus. STEAM ugdymas paremtas natūraliu vaiko domėjimusi, kaip „veikia“ jį supantis pasaulis, polinkiu kurti daiktus ir tikrinti, kaip jie veikia. Naudojant šiuolaikines ugdymo priemones, vaikai savaime perpranta technologinius, inžinerinius, matematinius, gamtamokslinius dalykus;

27.5. kompiuterinės komunikavimo priemonės: interneto ryšys grupėje, planšetinis kompiuteris, skaitmeninis fotoaparatas, filmavimo kamera, CD grotuvas, diktofonas, įvairūs programuojami žaislai. Šių priemonių dėka aktyvinamas vaikų kūrybiškumas bei mąstymas, mokantis tikslingai ir saugiai naudotis šiuolaikinėmis technologijomis.

28. Mokytojas, organizuodamas ugdymo(si) procesą pasirenka skirtingas ugdymo strategijas ir ugdymo(si) organizavimo formas (2 pav.): padedančias vaiko asmenybinei raidai; skatinančias vaiko mokymosi procesą; palaikančias žaidimą kaip pagrindinę vaiko veiklą. Kokybiškos mokytojo praktikos pavyzdžiai (2 pav.):

2 pav. Ugdymo(si) strategijos ir kokybiškos mokytojo praktikos pavyzdžiai

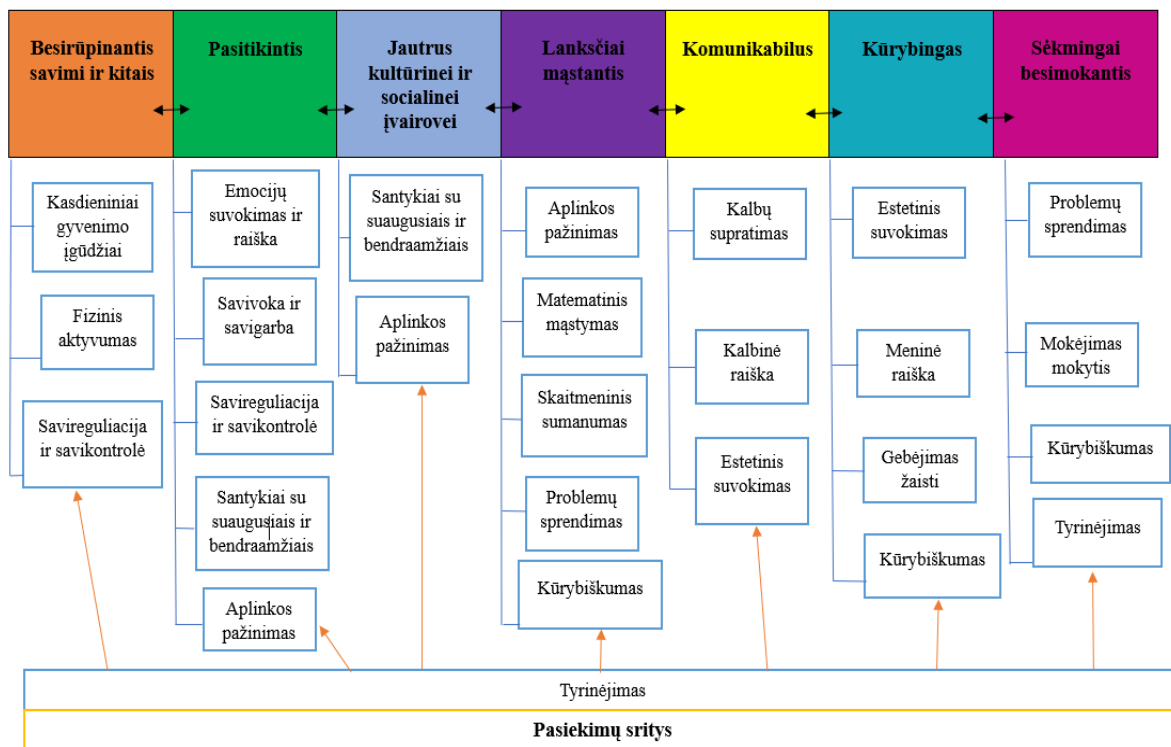
Padedančios vaiko asmenybinei raidai	• Kiekvieną dieną mokytojas organizuoja pasikartojančios veiklos, sukuriančios nuspėjamumo, saugumo atmosferą. • Perleidžia vaikams atsakomybę paeiliui organizuoti pažįstamas, jau įsisavintas rutinas. • Nuolat skatina vaikus imtis iniciatyvos, siūlyti savo idėjas, jas palaiko ir padeda įgyvendinti. • Vadovaujasi dialogiško bendravimo principu. • Savo pavyzdžiu demonstruoja, kaip bendrauti be pykčio, išsakyti ir išklausti skirtingas nuomones, spręsti konfliktus. • Vaikai turi galimybių rinktis ir priimti sprendimus, sudaromos sąlygos
--------------------------------------	---

	patirti priimtų sprendimų pasekmes. • Užduoda atvirus klausimus, skatina vaikų ieškojimus, eksperimentavimą, probleminių situacijų sprendimą. • Kartu su vaikais aptaria priimtus sprendimus ir jų pasekmes. • Modeliuoja ir taiko strategijas, skatinančias prasmingą vaikų bendravimą ir tarpusavio paramą. • Skatina vaikų tarpusavio pagalbą.
Skatinančios vaiko mokymosi procesą	• Kuria aplinką, siūlo veiklas, parenka priemones, kurios padeda lavinti skirtingus vaikų gebėjimus. • Visoms vaiko raidos sritims (sveikatos, emocinei, socialinei, kalbos pažinimo, meninei) skiriamas lygiavertis dėmesys. • Suteikia vaikams laisvės išbandyti naujus dalykus, ateina į pagalbą tik vaiko paprašytas, pagiria už pastangas. • Vertina vaikų įsitraukimo į ugdymosi procesą lygį ir prireikus tinkamai pritaiko veiklas, siekdamas visų vaikų dalyvavimo ugdymo procese ir pažangos. • Palaiko vaikų siūlomą veiklų idėjas, priemonių pasirinkimą, skatina drąsiai įsitraukti į veiklas ir jas baigti. • Atsižvelgia į vaiko galias, kurių dėka vaikai veikdami patiria sėkmę. • Vaikui nesusidomėjus veikla, mokytojas ją modifikuoja, keičia, pritaikydamas vaiko gebėjimo lygiui. • Ugdymo turinį sieja su vaikų susidomėjimu, artimiausia jų aplinka, socialiniais-kultūriniais kontekstais, siekdamas, kad vaikų ugdymosi patirtys jiems būtų prasmingos, aktualios ir įdomios. • Pradėdamas naują temą, išsiaiškina, kokias žinias vaikai jau turi, kas jiems svarbu ir skatina naudojant turimas žinias spręsti naujas užduotis. • Sudaro galimybę vaikui veikti savarankiškai, pačiam rinktis reikiamas priemones, veiklą, žaidimų draugus. • Įtraukia vaikus į ugdymo proceso planavimą. • Sudaro vaikams žaismingą, judrios atmosferos kontekstą – leidžia vaikams mokytis per judesį.
Palaikančios žaidimą, kaip pagrindinę vaiko veiklą	• Žaidimą vertina kaip ugdymo(si), tyrinėjimų, atradimų, įsitraukimo ir džiaugsmo šaltinį. • Grupėje jaučiamas mokytojo pritarimas vaikų žaidimams. • Suprasdami žaidybinės veiklos svarbą, mokytojai kiekvieną dieną skiria laiko vaikų žaidimams. • Taiko strategijas, pagal vaikų amžių, raidos etapą, tinkamą žaidybinę patirtį. • Reikalui esant įsitraukia į vaikų žaidimus. • Paskatina, padeda vaikams išmokti naujų dar nepažįstamų, sudėtingesnių žaidimų. • Palaiko žaidimų įvairovę grupėje (pagal amžių, pomėgius, situacijas). • Sudaro vaikams žaismingos, judrios atmosferos kontekstą – leidžia vaikams mokintis per judesį. • Skatina vaikus įvaldyti visą spektrą skirtingų žaidimų, tinkamų jų amžiui ir pomėgiams: nuo judėjimo, konstravimo, vaizduotės, stalo, naratyvinių iki ugdomųjų ir kompiuterinių žaidimų.

29. Mokykloje ugdymo(si) turinys pateikiamas, pasiekimus jungiant į grupes pagal tai, ko norime pasiekti per tam tikrą amžiaus laikotarpį. Pasiekimai į grupes jungiami, skirstant juos pagal vaiko galias (3 pav.). Pasiekimai skirstomi į šešis žingsnius, rodančius nuoseklų jų augimą. Ugdymo(si) turinyje išskiriami du amžiaus laikotarpiai: 1,5–3 metų ir 4–6 metų. Ugdymo(si) turinys įgyvendinamas

per visą vaiko buvimą grupėje: jam valgant, ruošiantis ilsėtis, eiti į lauką, bendraujant, spontaniškai žaidžiant ar dalyvaujant mokytojų organizuotoje veikloje.

VAIKO GALIOS

2 pav. Vaiko galių auginimo schema

30. Ugdymo(si) turinys pateikiamas pagal tai, kokias vaiko galias ugdomė. Siekiame 3-iojo ir 6-ojo žingsnio pasiekimų:

KOMUNIKABILUS		
Kalbų supratimas	Pasiekimų žingsniai	Ugdymo(si) gairės
Vertybinė nuostata. Domisi žodiniiais ir nežodiniiais komunikavimo būdais, yra nusiteikęs išklausti ir suprasti kitą. Esminiai gebėjimai. Klausosi ir supranta kitų kalbėjimą, įvairiomis formomis, būdais ir priemonėmis perteikiamas	Vaiko amžius: 1,5-3 metai Trumpam susikaupia klausydamas suaugusiojo ar kitų vaikų; supranta ir reaguoja į dažnai vartojamus veiksmų ir ypatybių pavadinimus, 3–4 žodžių sakinius, klausimus, kurie prasideda žodžiais: „kas“, „ką“, „kur“, „kiek“, du vienas paskui kitą sekančius prašymus; greitai mokosi naujų žodžių. Reaguoja į išgirstus ritmo darinius, intonavimą, supranta kūno kalbą, mimiką, dažnai naudojamų gestų, simbolių paveikslėlių, ženklų prasmę. Varto knygeles, skiria paveikslėlius nuo teksto, klausia, kas parašyta arba prašo paskaityti, geba sieti paveikslėliuose vaizduojamus objektus su	Ugdosi kalbos suvokimo gebėjimus, bendraudamas su suaugusiais ir kitais vaikais. Vaikas atkreipia dėmesį į kalbėjimą, plečia pasyvų ir aktyvų žodyną, girdėdamas suaugusiojo kalbą, pasižyminčią aukštesniu balso tonu, ryškia emocija intonacija. Vaikai ugdomi foneminę klausą ir fonologinį suvokimą, mokosi sutelkti dėmesį ir klausytis, žaisdami suaugusiojo siūlomus garsų žaidimus, klausydamiesi įvairių aplinkos garsų, ritmų, eilėraščių, dainelių gimtąja ir kitomis kalbomis, atlikdami įdomias, aktualias, bet neilgai besitęsiančias veiklas. Vaikai klausosi mokytojo ir kitų vaikų, būdami grupėje ir būdami vieni, tylioje aplinkoje ir

prasmės, amžių atitinkančius įvairaus pobūdžio tekstus. Ugdymo(si) kontekstai ir pedagoginės strategijos. Klausydamasis skaitomų pasakų, eilėraščių, stebėdamas vaizdines istorijas, mokosi suprasti, kas vyksta ir apibūdinti girdėtus įvykius, žaidžia žodinius žaidimus, gestais, mimika ir kūno kalba suvaidina istoriją.	konkrečiais aplinkos daiktais. Stengiasi išklausti trumpus skaitomus, pasakojamus ar dainuojamus tekstus, girdėto kūrinio prasmę atskleidžia vaidindamas, žaisdamas ar pasakydamas keletą žodžių.	triukšmingame fone, įvairiose komunikacinėse situacijose. Jie mokosi išklausti, kalbėti paeiliui, dalyvauti dialoge ar polilogė, mokytoji sukuriant klausymosi aplinką įvairovę. Vaikai, girdėdami jų veiksmus, poreikius ir interesus įvardijančią ir komentuojančią mokytojo kalbą, tampa aktyviais klausytojais, plečia pasyvų ir aktyvų žodyną.
	Vaiko amžius: 3-6 metai Klausosi draugų ir savo kalbos įrašų; supranta pajuokavimus, dviprasmybes, erzinimus, dažnai girdimus frazeologizmus, humoro elementus, pradeda suprasti kai kurių žodžių ar frazių perkeltinę reikšmę; supranta keletą artimiausioje aplinkoje vartojamų kitos kalbos žodžių. Atpažįsta, kokie integruoti raškos būdai ir priemonės buvo panaudoti perteikiant jausmą, idėją ar mintį. Supranta, kad raštas yra sistema, turinti taisykles; suaugusiojo skaitomą tekstą knygoje seka akimis ar pirštu iš kairės į dešinę, iš viršaus į apačią; supranta, kad garsai ir raidės sudaro žodį, atpažįsta nuo kelių iki keliolikos abėcėlės raidžių; pradeda skirti paprastos garsinės sandaros žodžius sudarančius garsus, skiemenis. Klausosi draugų ir savo kalbos įrašų; supranta pajuokavimus, dviprasmybes, erzinimus, dažnai girdimus frazeologizmus, humoro elementus, pradeda suprasti kai kurių žodžių ar frazių perkeltinę reikšmę; supranta keletą artimiausioje aplinkoje vartojamų kitos kalbos žodžių. Atpažįsta, kokie integruoti raškos būdai ir priemonės buvo panaudoti perteikiant jausmą, idėją ar mintį. Supranta, kad raštas yra sistema, turinti taisykles; suaugusiojo skaitomą tekstą knygoje seka akimis ar pirštu iš kairės į dešinę, iš viršaus į apačią; supranta, kad garsai ir raidės sudaro žodį,	Klausosi įvairios stilistikos tekstų. Padedant vaikui suvokti pasakojimo turinį, išskiriama ir aptariama pasakojimo eiga. Žaidžiami žaidimai, susiję su pasakojimo tekstu, jį iliustruojant, inscenizuojant. Sudaroma kuo daugiau ir įvairesnių bendravimo situacijų, kurios inicijuoja turiningus vaikų pokalbius apie jiems įdomius daiktus, reiškinis, nutikimus, vartojant jiems mažiau girdimus žodžius, klausosi įvairios stilistikos tekstų, padedant suprasti sudėtingesnės sandaros žodžius. Skatinama klausinėti apie tai, kas vaikams įdomu, negirdėta, diskutuoti apie tai tarpusavyje ir su mokytoju. Vaikas mokomas informaciją įvairiais būdais perduoti kitiems. Pasakojama apie nepažįstamą patirtį, skatinant vaikus kurti pasakojimus apie ne kasdienius, fantastinius nuotykius, personažus, vartojant išgalvotus žodžius, kalbą. Žaidžiami įvairūs garsų keitimo žodžiuose žaidimai. Mimika, gestais atkartojami girdėti veiksmai, dainuojamos ritminės dainelės, skatinančios ieškoti aplinkoje daiktų, kurių pavadinimai prasideda ar baigiasi nurodytu garsu. Kuriami dialogai, inscenizacijos, vaidinimai. Inicijuojami įvairūs vaikų žodžių žaidimai, pasakojimų būdai: spontaniški, atkuriamieji, fantastiniai. Žaidžiami klausimų-atsakymų rimavimo reikalaujantys žaidimai (pvz., „Kas ten triuška? Tindi riuška“). Skaitant kūrinius, nutylimos frazės ar žodžiai, skatinant

	atpažįsta nuo kelių iki keliolikos abėcėlės raidžių; pradeda skirti paprastos garsinės sandaros žodžius sudarančius garsus, skiemenis. Išimokymklinio amžiaus vaiku ugdymosi pasiekimu aprašas	vaiką pasakyti. Inicijuojamas eilėraščių, istorijų, pasakų kūrimas.
Kalbos raiška	Pasiekimų žingsniai	Ugdymo(si) gairės
Vertybinė nuostata. Nusiteikęs kalba ir kitomis komunikavimo priemonėmis bendrauti su kitais, išreikšti savo patirtį, jausmus, mintis ir emocijas. Esminiai gebėjimai. Naudodamas žodines ir nežodines raiškos priemones, dalinasi savo patirtimi, jausmais, mintimis, įsitraukia į pokalbį ir jį plėtoja, pasakoja, atpasakoja ir kuria paprastas istorijas, kopijuoja aplinkoje matomus žodžius, parašo savo vardą. Ugdymo(si) kontekstas ir pedagoginės strategijos Vaikai grupėje neranda žaisliuko su kuriuo mėgdavo žaisti ir dalintis paslaptimi – dingo. Ant lovytės raštelis su piešiniu. Mokytojas perskaito „Aš išėjau ieškoti	Vaiko amžius: 1,5-3 metai 2–3 žodžių vientisiniais sakiniais kalba ir klausinėja apie tai, ką mato ir girdi, apie aplinkos objektus, jų savybes, įvykius; inicijuoja pokalbius, kreipdamasis į suaugusįjį ar vaiką, atsako į paprastus klausimus; vartoja kelias dažniausias mandagumo frazes; taisyklingai vartoja kai kurias gramatines formas. Domisi TV ir radijo laidomis, animaciniais filmais vaikams, skatinamas kalba apie juos; suaugusiojo padedamas kartoja girdėtus eiliuotų tekstų ar dainų fragmentus; išskiria didžiausią įspūdį palikusius pasakojimo epizodus, labiausiai patikusius veikėjus, jų veiklas. Stebi ir mėgdžioja rašančius suaugusiuosius: imituoja, brauko, keverzoja, piešinėja, palikdamas ženklus. Vaiko amžius: 3-6 metai Atsižvelgdamas į bendravimo tikslą ir situaciją, išsako savo patirtį, norus, svajones, pasiūlymus, svarstymus, aiškinasi, diskutuoja; vartoja mandagumo ir vaizdingus žodžius (sinonimus, antonimus ir kt.); klausinėja apie tai, ką išgirdo, matė, jautė, sužinojo, sprendžia problemas; tinkamai pradeda, plėtoja, keičia ir baigia pokalbį; bando komunikuoti su kitakalbiu vaiku, suaugusiuoju. Kuriam, pasakoja istorijas pagal paveikslėlių seką, nuosekliai minėdamas pagrindinius įvykius, atpasakoja girdėtas istorijas, pritaiko girdėtus siužetus, fragmentus žaidimų scenarijuose, meninėje veikloje; keliais būdvardžiais apibūdina istorijų	Šio amžiaus vaikų žodyno gausėjimą ir kalbinę raišką skatina aktyvus suaugusiojo bendravimas su vaiku, inicijuojant pokalbius, plėtojant vaiko pasakymus, juos pakartojant. Vaikus kalbėti skatina jų įsitraukimas į pokalbius įvairiose situacijose ir aplinkose. Bendraudami su kitais, koncentruojasi į save, kalba sau ir su savimi, ne adresuojant kalbos kitam. Vaikai į pokalbius su kitais mokosi įsitraukti, kalbinami suaugusiojo, atsakydami į klausimus. Vaikų poreikį bendrauti, išreikšti norus ir mintis skatina dienos įvykių ir rutininių veiklų aptarimas. Kasdienėse veiklose mokytojo skatinami vaikai mokosi išreikšti ir įvardinti savo emocijas poreikius, susirūpinimus. Mokytojo sukurti (tinkamai parinkti) Ugdymo(si) kontekstai padeda vaikams tai padaryti. Kalbinės raiškos būdus tyrinėja keisdami balso stiprumą, kalbėjimo tempą, intonaciją, eksperimentuodami garsais ir žodžiais, kurdami naujadarus, žaisdami kalba ir kurdami savo kalbas. Vaikai vartoja paprastos konstrukcijos gramatiškai taisyklingus sakinius, taisyklingai taria daugumą gimtosios kalbos garsų, atpažįsta garsus žodyje, skiria gimtosios kalbos žodžius nuo išgirstų kitos kalbos žodžių. Vaikai kalba apie tai, ką jaučia, mato, girdi, nuolat plečia žodyną, susijusį su kasdieniu gyvenimu, artimiausia aplinka, gamta, technika, objektų savybėmis, būsenomis. Yra aktyvūs komunikacijos proceso dalyviai: jie kalba sau, kitiems,

nuotykių! Suraskite mane....“	veikėjus; perpasakoja informaciją iš įvairaus žanro knygų. Kopijuoja aplinkoje matomus žodžius, spausdintinėmis raidėmis rašo savo vardą, kelis žodžius. <u>Išimokyklinio amžiaus vaiku ugdymosi pasiekimu aprašas</u>	klausinėja, užkalbina, prašo, pašaukia, nurodo kartais laikydamiesi elementarių kalbinio etiketo normų. Ištraukia į įvairias mokytojo siūlomas veiklas, susijusias su galimybe piešti ir rašyti, pavyzdžiui: „rašo“ žinutę ar laišką piešiniu, kopijuoja matomus simbolius, raides, žodžius, kuria savo ženklus ir simbolius, puošia ir apipavidalina užrašytas raides ar ženklus siedami juos su realiais objektais. Mokydamiesi rašyti, vaikai tai atlieka kūrybiškai.
KOMUNIKABILUS		KŪRYBINGAS
Estetinis suvokimas	Pasiekimų žingsniai	Ugdymo(si) gairės
Vertybinė nuostata. Domisi, gėrįsi, grožisi gamtine ir kultūrine aplinka. Esminiai gebėjimai. Atpažįsta įvairius gamtinės ir kultūrinės aplinkos reiškinius, reaguoja į juos, jaučia, suvokia ir remdamasis savo supratimu aptaria estetinius jų ypatumus, dalinasi asmeninėmis estetinėmis patirtimis, džiaugiasi savo ir kitų kūryba. Ugdymo(si) kontekstas ir pedagoginės strategijos Naudodami stalo serviravimo įrankius vaikai ruošia šventinį ar pietų stalą.	Vaiko amžius: 1,5-3 metai Emocingai reaguoja girdėdamas garsų, intonacijų sąsąskambį, stebėdamas savo ir kitų piešinius, paveikslus, šokių judesius, gamtos objektus bei reiškinius. Skirtingai reaguoja į estetinio patyrimo kontrastus (gražu – bjauru; šviesu – tamsu; tylu – garsu). Turi savo nuomonę (patinka, nepatinka) apie savo ir kitų kūrybą bei aplinką. Džiaugiasi, rodo, ką nors sako kitiems apie savo kūrybą.	Stebi ir tyrinėja aplinkos objektus ir reiškinius, traukiančius jų dėmesį savo vizualinėmis savybėmis; stebi ir reaguoja į mokytojo santykį su aplinkos objektais (susižavėjimą, grožėjimąsi). Per ugdymo(si) aplinkos stebėjimą ir tyrinėjimą (analizuojant, lyginant, kategorizuojant) ima suprasti aplinkos daiktų ir objektų formas, spalvas, dydžius, kontūrus, ant jo krintančią šviesą, šešėlius ir kt.; Stebi bendraamžių ir suaugusių raišką ir jos rezultatus – dailės darbelius; Emocingai reaguoja į įvairaus stiliaus muziką.
	Vaiko amžius: 3-6 metai Įgyvendindamas naujas kūrybines idėjas nebijo eksperimentuoti, laužyti taisykles ir normas, žaismingai stulbinti. Atpažįsta meno paskirtis ir kontekstus, patirtus meno kūrinius susieja su savo asmenine raiška. Pasakoja apie matytus dailės kūrinius, patirtą muziką, vaidinimą, šokį, jų siužetus, veikėjus, nuotaiką; gamtoje ir žmogaus sukurtose aplinkose kilusius vaizdinius. Siūlo, kaip savo aplinkoje ir už mokyklos ribų panaudoti tai, kas jam patinka ir priimtina. Vertina savo ir kitų kūrybinę veiklą, pasakydamas vieną kitą argumentą.	Jautrumas vizualiojo pasaulio ypatumams plėtojasi mokykloje estetiškai ir saikingai naudojant spalvą, apšvietimą, medžiagiškumą, vaikams turint galimybę aplinkos daiktus ir objektus ne tik stebėti, bet ir liesti, matyti iš skirtingų perspektyvų ir pan. Vaikai turtingus vizualinius vaizdinius kaupia vidaus ir lauko aplinkoje, kurioje yra įvairių meno kūrinių, objektų, gamtinės medžiagos. Jais galima žaisti, keisti vizualias savybes (apšvietimą, spalvą, formą, tonus) ir kitaip tyrinėti; vizualusis ir pirmųjų meninių sąvokų žodynas gausėja, kai mokytojai tyrinėjimo metu komentuoja vaizdus, įvardija spalvas, formas, faktūras, estetinius potyrius; tyrinėjimą skatina

	<u>Ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymosi pasiekimu aprasas</u>	kontrastingos aplinkos (urbanistinės, industrinės, gamtinės ir pan.); lankymasis meno galerijose, parodose, muziejuose, kokybiškos animacijos, kino žiūrėjimas, patiriant įvairius vaizduojamojo meno stilius, žanrus, formas.
BESIRŪPINANTIS SAVIMI IR KITAIS		
Kasdieninio gyvenimo įgūdžiai	Pasiekimų žingsneliai	Ugdymo(si) gairės
Vertybinė nuostata Domisi, kas padeda augti sveikam ir saugiam. Esminiai gebėjimai. Esant galimybei renkasi sveikatai palankų maistą, savarankiškai pavalgo, pasirūpina savo kūno švara, prisideda prie aplinkos tvarkos palaikymo, rodo pradinius saugaus elgesio mokykloje įgūdžius, pasako, kaip saugiai elgtis gatvėje, buityje, gamtoje ir su nepažįstamais žmonėmis. Ugdymo(si) kontekstai ir pedagoginės strategijos Vaikai ruošia ir dekoruoja gimtadienio ir grupės šventinį stalą naudodant serviravimo įrankius.	Vaiko amžius: 1,5-3 metai Suaugusiojo padedamas ruošia maistą: tepa, laužo, mirko. Pradedama tinkamai naudotis stalo įrankiais. Suaugusiojo padedamas naudojasi tualetu, prausiasi ir šluostosi veidą, apsirengia ir nusirengia, apsiauna ir nusiauna batus. Padeda į vietą vieną kitą daiktą. Pradedama laikytis susitarimų ir saugiai elgtis lauko aikštelėse.	Su sveikatai palankiu maistu susipažįsta valgydami drauge su mokytoju ir kitais vaikais, girdėdami suaugusiųjų aiškinimus, žiūrindami knygeles, korteles, piešinius; matydami estetiškai patiektą, skleidžiantį šviežią kvapą maistą, jį skanaudami ir nuolat girdėdami vaisių, daržovių bei kitų maisto produktų pavadinimus, vaikai kaupia atitinkamą žodyną. Įvairių žaislų apsčioje aplinkoje, grupėje įrengtoje „virtuvėlėje“ žaidžia režisūrinius maisto gaminimo žaidimus.
	Vaiko amžius: 3-6 metai Išvardija, ko reikia valgyti daugiau, o ko mažiau, kad augtų sveikas, pirmenybę teikia sveikatai palankiems maisto produktams. Valgo savarankiškai, tvarkingai. Taisyklingai plaunasi rankas. Atsižvelgdamas į tai, ar jam šilta, ar šalta, nusirengia ar apsirengia drabužius. Rūpinasi savo asmeniniais ir bendrais daiktais grupėje: padeda į vietą, saugo, sutvarko. Savarankiškai ar priminus laikosi sutartų saugaus elgesio taisyklių grupėje, kieme, išvykose. Paaiškina saugaus elgesio su nepažįstamais žmonėmis, buitinais prietaisais, aštriais daiktais ir sveikatai pavojingomis medžiagomis taisykles, įvardija aplinkoje esančias nesaugias vietas. Paaiškina, kad jo kūnas priklauso tik jam, sako „stop“, „ne“ reaguodamas į jo privatumą pažeidžiantį elgesį. Paaiškina, kokių profesijų žmonės gali padėti	Aiškinasi apie sveiko maisto naudą, sužino, ką valgyti yra naudingiau sveikatai; tyrinėja sveiko maisto piramidę; dėlioja savo dienos meniu; dėlioja mąstymo žemėlapius (sveika – nesveika), patys vieni kitiems argumentuotai aiškina, kuris maistas palankus sveikatai, o kuris – ne. Žaisdami imituoja maisto gaminimo procesus; mokosi elgesio taisyklių prie stalo; mokosi padengti stalą, siekdami estetinio įspūdžio. Režisūrinių ir vaidmenų žaidimų metu vaikai maitina lėles, serviruoja ir puošia stalą. Klausosi skaitomų tekstų ir pasakojimų apie tai, kodėl svarbu branginti ir tausoti maistą, jo nešvaistyti, tyrinėja, kiek daug darbo reikia, kad maisto produktai atsirastų ant mūsų stalo; mokytojo padedami, mokosi atpažinti ženklus, kurie rodo, kad jų aktyviai judančiam kūnui reikia poilsio, kada jų nejudrioje būsenoje esančiam kūnui reikia judėjimo (sunku ramiai išsėdėti, sutelkti dėmesį į veiklą); patys išbandydami sužino, kad aktyvi veikla padeda išlieti tiek patirtas

	ištikus nelaimei. Žino pagalbos telefono numerį“. <u>Ikimokyklinio amžiaus vaiku ugdymosi pasiekimu aprasas</u>	malonias emocijas, tiek ir nerimą, įtampą. Atlikdami atsipalaidavimo, kvėpavimo pratimus, pajaučia, kaip jie nuramina tiek kūną, tiek ir emocijas ar sunkias mintis.
Fizinis aktyvumas	Pasiekimų žingsniai	Ugdymo(si) gairės
Vertybinė nuostata. Noriai juda, mėgsta judrią veiklą ir žaidimus. Esminiai gebėjimai. Tiksliai ir koordinuotai šliaužia, ropoja, eina, bėga, lipa, išlaiko pusiausvyrą judėdamas, meta, gaudo ir spiria kamuolį, spontaniškai ir tikslingai atlieka kasdienius veiksmus, kuriems būtina akių ir rankos koordinacija bei išlavėjusi smulkioji motorika, derina judesius poroje, grupėje šokdamas ar žaisdamas. Ugdymo(si) kontekstai ir pedagoginės strategijos. Grupės lauko aikštelėje ant kalno vaikai randa jogos kilimėlius, judesio korteles: vaikų joga, spalvų joga, „inžinerinė“ joga.	Vaiko amžius: 1,5-3 metai Pastovi ant vienos kojos (3–4 sekundes). Tikslingai skirtingu ritmu eina, apeina arba peržengia kliūtis, eina plačia (25–30 cm) linija. Bėga keisdamas kryptį, greitį, neprarasdamas pusiausvyros. Laikydamasis lipa ir nulipa laiptais pakaitiniu žingsniu. Nušoka nuo laiptelio, atsispirdamas abiem kojomis 1–2 kartus pašoka nuo žemės, peršoka liniją. Meta ir gaudo kamuolį abiem rankomis, spiria kamuolį stovėdamas. Derina akies ir rankos, abiejų rankų, rankų ir kojų judesius: veria ant virvutės didelės sagas, užsega lipdukais batus, ridena kamuolį abiem rankomis arba pakaitomis dešine ir kaire ranka. Vaiko amžius: 3-6 metai Ištvermingas, bėga ilgesnius atstumus. Bėga pristatomuoju ar pakaitiniu žingsniu. Šoka į tolį, į aukštį. Žaisdamas laisvai koordinuotai juda, orientuojasi erdvėje. Dažniausiai vaikščioja, stovi, sėdi taisyklingai. Atpažįsta akivaizdžius ženklus, kurie rodo, kad jo kūnui reikia poilsio ar judėjimo. Veiksmus su smulkiais daiktais atlieka vikriai, tiksliai ir kruopščiai. Tiksliai valdo pieštuką ir žirkles ką nors piešdamas, kirpdamas. Kuria įvairias konstrukcijas, sudėtingus statinius.“	Vaikščioti ir išlaikyti pusiausvyrą mokosi eidami sumažinto ploto paviršiumi, įveikdami kliūtis, lipdami į kalniuką. Judėdami laisvoje erdvėje, žaisdami judriuosius žaidimus, vaikai nuo greito ėjimo pereina prie bėgimo; suaugusiesiems žaidinant, instinktyvūs ir spontaniškai vaikų judesiai darosi vis tikslingesni ir pasikartojantys. Vaikai „atranda“ savo ir kitų kūno dalis jas liesti ir pajausdami prisilietimą; palankioje erdvėje judėdamas vaikas pradeda jausti laiką – suvokia laiko trukmę, supranta judėjimo tempą, juda greitai arba lėtai, jaučia ritmą, instinktyviai šokinėja pagal tolygų ritmą; žaidžia imitacinius kūrybinius judriuosius žaidimus; mėgdžioja gyvūnus; atlieka vaikų jogos pratimus; sėkmingai mokosi spalvų, kūno dalių ir kt. pavadinimus judriai judėdamas ir atlikdamas fizinės veiklas; judriai imituoja mokytojo įvardijamas transporto priemones ir pan. Siekiama padėti vaikams tyrinėti savo kūno judesių galimybes, plėtoti motorinių judesių ir kinestezinį intelektą, gerinti kūrybinį ir kritinį mąstymą, pasitikėjimą, ištvermę ir toleranciją; žaidžia su įvairaus dydžio ir sunkumo kamuoliais: ridenant, mėtant įvairiu atstumu, visa jėga ar panaudojant reikiamą jėgą tikslui pasiekti, gaudant; naudodami judėjimą kaip įprastą veikseną, džiaugsmingai mokosi ir ugdo(si) kognityvinius, pažintinius, tyrinėjimo ir kt. įgūdžius.

	<u>Ikimokyklinio amžiaus vaiku ugdymosi pasiekimu aprasas</u>	
BESIRŪPINANTIS SAVIMI IR KITAIS		PASITIKINTIS
Savireguliacija ir savikontrolė	Pasiekimų žingsneliai	Ugdymo(si) gairės
Vertybinė nuostata. Nusiteikęs valdyti dėmesį, emocijų raišką ir elgesį. Esminiai gebėjimai. Sutelkia dėmesį ir pastangas veiklai, dažniausiai laikosi tvarkos ir susitarimų, bendraudamas su kitais elgiasi mandagiai, stengiasi kontroliuoti savo žodžius ir veiksmus, įsiaudrinęs geba nusiraminti. Ugdymo(si) kontekstai ir pedagoginės strategijos. Miegamajame, nusiramavimo kambaryje, bibliotekoje vaikai randa multisensorinių, šviečiančių ir garsinių priemonių tyrinėjimui; pagalvėles, kilimėlius, korteles nusiramavimo būdo įvardinimui.	Vaiko amžius: 1,5-3 metai Yra ramus ir rodo pasitenkinimą kasdiene tvarka bei ritualais. Jeigu kas nepatinka, nueina šalin, atsisako bendros veiklos, ieško suaugusiojo pagalbos. Žaisdamas kalba su savimi, kad sutelktų dėmesį, kontroliuotų veiksmus. Padedamas suaugusiojo įprastose kasdienėse situacijose valdo savo emocijų raišką ir elgesį. Pradeda laikytis jam suprantamų suaugusiojo prašymų ir bendrų susitarimų.	Padedami suaugusiojo, sekdami jo pavyzdžiu, bendraudami su kitais vaikais, įvaldo paprastus emocijų reguliavimo būdus: parodyti, atskleisti, išreikšti emocijas, kreiptis pagalbos, pasiguosti, leisti apkabinamam, nuraminamam, nukreipti dėmesį nuo stiprios emocijas sukėlusio įvykio ar objekto, pasitraukti iš įtampą keliančios situacijos; bendraudamas su kitais pritaiko tuos būdus, kuriuos patyrė, suprato ir perėmė iš suaugusiojo: nusišypsoti, pakalbinti, taikiai žaisti greta, mokosi dalintis, palaukti savo eilės (naudojant smėlio laikrodį, pasiimant kitą žaislą ir kt.), atsižvelgti į kito prašymus.
	Vaiko amžius: 3-6 metai Pats taiko įvairius nusiramavimo, atsipalaidavimo būdus, siūlo juos kitiems. Siekdamas tikslo, geba atidėti kai kurių norų patenkinimą. Bando susilaikyti nuo netinkamo elgesio provokuojančiose situacijose jas ignoruodamas; vienas ir kartu su kitais ieško taikių išeičių, kad neskaudintų kitų. Stengiasi suvaldyti savo pyktį, įniršį. Supranta susitarimų, taisyklių prasmę bei naudingumą ir dažniausiai savarankiškai jų laikosi. Lengvai priima dienos ritmo pasikeitimus. <u>Ikimokyklinio amžiaus vaiku ugdymosi pasiekimu aprasas</u>	Patys pradeda valdyti savo emocijų raišką, jų intensyvumą, išbando skirtingus per įvairias veiklas sužinotus būdus (suskaiciuoti iki trijų, penkių, pasitraukti į „Ramybės kampelį“, pasiklausyti ramios muzikos, pasikalbėti ir išsiaiškinti, ko nesuprato, ar kt.), padedančius nusiraminti, valdyti impulsus, taikiai išlieti emocijas, sutelkti pastangas tinkamam poelgiui. Pasikeitus dienos ritmui, įvykus netikėtam įvykiui, sulaukus netikėto kito vaiko reagavimo, mokytojo padedami vaikai mokosi valdyti pokyčių situacijoje kilusias neigiamas emocijas, kad pasijustų gerai (mokosi įžvelgti gerąją pokyčių pusę, susitarti, prisiderinti); sau kelia paprastus asmeninius ar veiklos tikslus ir jų siekia, susidūrę su kliūtimis, keičia veikimo ar elgesio būdus, atkakliai stengiasi kliūtis įveikti, jei reikia – kreipiasi pagalbos.
KŪRYBINGAS		
Meninė raiška	Pasiekimų žingsniai	Ugdymo(si) gairės
Vertybinė nuostata.	Vaiko amžius: 1,5-3 metai Žaisdamas sus erdvinėmis ir grafinėmis priemonėmis	Kiekvienas vaikas individualiai šgyvena parengiamojo muzikinio nastymo etapus. Jis intuityviai domisi

Domisi menų kalbomis, jaučia meninės raiškos džiaugsmą. Esminiai gebėjimai. Pagal savo išgales tyrinėja menų kalbas, spontaniškai ir tikslingai išreiškia emocijas, įspūdžius, mintis, idėjas jau įvaldytomis meninės raiškos priemonėmis, atpažįsta savo meninius pomėgius, vartoja paprasčiausias jam žinomas ir suprantamas menines sąvokas savo patirčiai išreikšti. Ugdymo(si) kontekstai ir pedagoginės strategijos. Dalyvauja mokyklos parodose. Balsu, judesiais, pasirinktu muzikos instrumentu spontaniškai improvizuoja, pritaria klausomam vokalinės, instrumentinės, šokio muzikos įrašui ar gyvai skambančios muzikos kūriniai.	bei medžiagomis tyrinėja ant skirtingų paviršių paliktus pėdsakus ar išgautus vaizdus, mėgaujasi skirtingais potyriais. Kuria statinius, lipdinius, keverzones ar „galvakojus“. Grafinius ir erdvinius kūrinius palydi garsais, savo kalba. Pradeda rinktis jam patrauklias raiškos priemones, medžiagas. Vaiko pasiekimų ūgtis muzikos, šokio, teatro posričiuose: Ikimokyklinio amžiaus vaiku ugdymosi pasiekimu aprašas	aplinka, garsais, bando suprasti aplinkos ir savo muzikinio čiauškėjimo sąsajas; mėgdžiodamas aplinkos garsus, sutelkia dėmesį į aplinką, pradeda suvokti struktūrą, pradeda suvokti struktūrą, atkartoja toninius ir ritminius darinius, pradeda suprasti dainavimo ir kvėpavimo svarbą, skandavimą derina su judėjimu; vaikai stebi ir tyrinėja aplinkos objektus ir reiškinius, patraukiančius jų dėmesį savo vizualinėmis savybėmis; stebi ir reaguoja į mokytojo santykį su aplinkos objektais. Per ugdymo(si) aplinkos stebėjimą ir tyrinėjimą ima suprasti aplinkos daiktų ir objektų formas, spalvas, dydžius, kontūrus, ant jų krintančią šviesą, šešėlius ir kt.
Gebėjimas žaisti	Pasiekimų žingsniai	Ugdymo(si) gairės
Vertybinė nuostata.	Vaiko amžius: 1,5-3 metai	Suaugusiesiems žaidinant, instinktyvūs ir spontaniški vaiku
	Vaiko amžius: 3-6 metai Eksperimentuoja sudėtingesnėmis dailės technikomis (gratažas, monotipija), skaitmeninio piešimo ir kitomis kompiuterinėmis technologijomis. Kuria darbus, pasižyminčius fantastinėmis detalėmis, grafiniais ženklais (skaitmenimis, žodžiais, raidėmis, rodyklėmis). Turi išankstinį kūrybinį sumanymą, nuosekliai bando jį įgyvendinti; įgyvendindamas įvairias idėjas dažniausiai tikslingai pasirenka dailės priemones ir technikas. Kartu su kitais kuria bendrus dailės darbus. Komentuoja ir kitaip reiškia nuomonę apie savo, kitų vaikų, menininkų darbus vartodamas žinomas dailės sąvokas. Gali išvardyti keletą technikų (piešta, fotografuota, tapyta). Samprotauja apie dailės kūrinių paskirtį. Supranta, kad yra skirtingos dailės rūšys. Ikimokyklinio amžiaus vaiku ugdymosi pasiekimu aprašas	Perpratęs muzikos kalbą, susitelkia į savo dainavimą, skandavimą, jį derina su kvėpavimu ir judesiais. Vaikas išmoksta vertinti, įsiklausyti, atlikti muziką ir renkasi, kas jam patinka; sukurtoje muzikinėje aplinkoje vaikai mėgdžioja suaugusiųosius, taip pat suaugusieji mėgdžioja vaikus: jų judesius, vokalinę ir artikuliacinę raišką. Žaisdami muzikinius žaidimus, vaikai geriau susitelkia, išitraukia į muziką, išlaiko ir plėtoja įgimtą domėjimąsi muzika; piešdami ir kurdami su įvairiomis priemonėmis ir piešimo įrankiais, plėtoja savo grafinę ir spalvinę raišką. Vaikai pažįsta ir patiria teatro meno reiškinius mokykloje ir už jos ribų stebėdami ir dalyvaudami teatro pastatymuose ikimokyklinio amžiaus vaikams: šokio, lėlių, dramos, operos ir kt. Mokykloje skatinami dalintis ir reflektuoti savo patirtis. Drauge su suaugusiaisiais vaikai dalyvauja improvizacinio pobūdžio teatralizuotuose renginiuose.

Nusiteikęs kartu su kitais vaikais plėtoti žaidimus, kurdamas vaikų žaidimo kultūrą. Esminiai gebėjimai. Individualiai ir drauge su kitais žaidžia ir pats kuria įvairius žaidimus: režisūrinius, vaidmenų ir žaidimus su taisyklėmis, moka laikytis skirtingų žaidimų taisyklių. Ugdymo(si) kontekstai ir pedagoginės strategijos. Lauko aikštelėje randa įvairios gamtinės medžiagos: kankorėžių, kaštonų, skirtingo dydžio akmenėlių, lapų, gėlių, smėlio ir kt. Iš rastų priemonių, kuria paveikslus ant žolės, popieriaus lapo, kartono ar kt. paviršiaus. Fantazuoja, žaidžia, kuria.	Žaidžia su suaugusiuoju ar kitu vaiku, pradeda derinti savo veiksmus su kito žaidėjo veiksmais. Tikslingai renkasi žaislus, pasirenka arba pats susikuria erdvę žaidimui. Kartodamas veiksmus žaidžia vieną įsiminusį įvykį, jungia du tris žaidybinius veiksmus į paprastą kasdienį siužetą. Individualiai ar dviese žaidžia paprastą režisūrinį ar vaidmenų žaidimą, laikosi žaidimo vaidmens taisyklių. Vaiko amžius: 3-6 metai Mokytojo paskatintas nesunkiai išitraukia į kolektyvinius režisūrinius žaidimus, kuria naratyvinius žaidimų pasaulius. Žaidime vartoja išplėstinę kalbą, pradeda žaisti vaizduotės žaidimus vien kalbėdamasis. Mėgsta žaisti netradicinėse erdvėse (kieme, gamtoje), išradingai jas pritaikydamas žaidimui. Tvarko žaidimo erdves prieš žaidimą ir jį baigus. Kuria išplėtotus ilgalaikių naratyvinių žaidimų siužetus mėgstamų knygų, filmų ir vaizdo žaidimų pagrindu. Žaisdamas su kitais lanksčiai kaitalioja vaidmenis, kontroliuoja savo ir kitų veiksmus, konstruktyviai sprendžia kylančius nesutarimus. Laikosi taisyklių dalyvaudamas kolektyviniuose sportiniuose, judriuosiuose ir didaktiniuose žaidimuose. Išimokymo(si) amžiaus vaikų ugdymosi pasiekimų aprašas	judesiai darosi vis tikslingesni ir pasikartojantys. Vaikai „atranda“ savo ir kitų kūno dalis jas liestdami ir pajausdami prisilietimą; žaisdami su tikslingai atrinktais žaislais, vaikai išmoka pasirinkti arba ir patys susikurti erdves savo žaidimams. Žaidimo patirties neturintis vaikas pradeda žaisti mokytojų su juo inicijuojant paprastą žaidimą, palaipsniui į jį įtraukiant daugiau žaidėjų ir pamažu perleidžiant žaidimo iniciatyvą patiems vaikams. Geba koordinuoti žaidimo veiksmus su kitais žaidėjais. Geba įvaldyti ir organizuoti žaidimo erdvę. Geba kurti žaidimo siužetą; geba žaidime laikytis prisiimto vaidmens. Įgudę žaisti režisūrinius žaidimus individualiai ir dviese, vaikai pamažu pereina prie siužetinių vaidmenų žaidimų. Prisiimdami apibendrintus vaidmenis, vaikai kuria jiems pažįstamas kasdienės socialinės situacijas, siekdami tiksliai atlikti pasirinkto vaidmens funkcijas; pradėdami žaisti siužetinius vaidmenų žaidimus, vaikai tarpusavyje sąveikauja nedaug, žaidimo siužetą sudaro vienas ar du pasikartojantys įvykiai. Vaikams žaidžiant nuolat, jų gebėjimai tobulėja, jie ima žaisti didesnėse grupelėse, išmoka tikslingai kurti žaidimo erdves ir konstruoti sudėtingesnius žaidimo siužetus, pasitelkdami vaizduotę ir įtraukdami fantastinių elementų.
KŪRYBINGAS	LANKSČIAI MĄSTANTIS	SĖKMINGAI BESIMOKANTIS
Kūrybiškumas	Pasiekimų žingsniai	Ugdymo(si) gairės
Vertybinė nuostata. Nusiteikęs drąsiai kurti ir autentiškai išreikšti save, noriai tyrinėti naujas idėjas.	Vaiko amžius: 1,5-3 metai Pakartotinai sugrįžta prie dominančių raškos būdų tyrinėjimo. Perkuria patikusius garsus, judesius, veiksmus, vaizdus, atrasdamas naujus derinius. Žaisdamas atlieka	Taškuoja, brūkšniuoja, keverzoja teptukais, storais pieštukais, kreidelėmis; brauko teptuku popieriuje brėždamas linijas, šampuoja teptuku, pirštu, delnu; bando kirpti žirkėmis, klijuoti, lipina popierių, plėšo popierių skiautelėmis;

Esminiai gebėjimai. Pasitelkia patirtį ir vaizduotę, tyrinėja savo ir kitų idėjas, randa būdų ir priemonių parodyti originalumą ir išradingumą įgyvendindamas kūrybinius sumanymus, aptaria tai su kitais. Ugdymo(si) kontekstai ir pedagoginės strategijos Savo paties pasirinkta technika užsiima kūrybine veikla. Žaidimai su vandeniu. Vaikai jį gali pilstyti, sverti, semti, laistyti, semti jį į kibirėlius, dažyti su teptuku ant trinkelio ir stebėti kaip piešinys po truputį dingsta šviečiant saulei.	įsivaizduojamus menamus veikėjo veiksmus. Rodo susidomėjimą kitų kūryba ir norą veikti kartu su kitais. Vaiko amžius: 3-6 metai Domisi, fantazuoja, užduoda klausimus apie kūrybinę veiklą, išbando įvairias naujas kūrybos priemones, būdus, sritis. Savo kūryboje atkartoja pastebėtus kitų kūrybos elementus. Numato, kaip ir kokiomis priemonėmis sieks kūrybinio rezultato, padedamas sprendžia kūrybinius iššūkius, pagal savo įsivaizdavimą siekia pabaigti kūrybinį darbą, paskatintas jį tobulina. Dalinasi savo kūryba artimoje aplinkoje, pasakoja apie kūrybos procesą, paaiškina, kas jam svarbu ir įdomu, pasako, kam skirti jo paties ir kitų žmonių kūrybos rezultatai. Ikimokyklinio amžiaus vaiku ugdymosi pasiekimu aprašas	stato, konstruoja, dėlioja dėliones, mozaikas; bando mėgdžioti būdingus personažams judesius, žaisdami mėgdžioja gyvūnus, susitapatina su jais. Tyrinėja kūrybines idėjas, fantazuoja, spontaniškai išbanda, atkartoja; improvizuoja, komponuoja ir interpretuoja; reflektuoja savo ir kitų kūrybą, pasirenka kūrybinius sprendimus ir juos pritaiko; aktyviai reiškia savo idėjas įvairiomis dailės, piešimo priemonėmis; piešia individualiai ir bendrai; susipažįsta su tapybos technikomis; išradingai naudoja guašą, akvarelę; eksperimentuoja su netradicinėmis tapybos priemonėmis savo idėjoms išreikšti, su įvairiomis lipdymui tinkamomis medžiagomis; piešiniuose naudoja regimosios informacijos vaizdus, kerpa pagal kontūrą; tyrinėja dailės priemones, pastebi meno kūrinius; noriai kaupia potyrius ir įspūdžius; intuityviai naudoja liniją, spalvą, formą išgyvenimams ir idėjoms reikšti; grožisi savo ir kitų dailės kūryba.
PASITIKINTIS		
Emocijų suvokimas ir raiška	Pasiekimų žingsniai	Ugdymo(si)gairės
Vertybinė nuostata. Domisi savo ir kitų emocijomis bei jausmais. Esminiai gebėjimai. Atpažįsta, atliepia, įvardija, aptaria savo ir kitų emocijas ar jausmus, jų priežastis,	Vaiko amžius: 1,5-3 metai Pradeda atpažinti, ką jaučia, turi savus emocijų ir jausmų raiškos būdus, pradeda vartoti emocijų pavadinimus. Domisi kito vaiko ar suaugusiojo įvairių emocijų ir jausmų raiška, pastebi aiškiai reiškiamas emocijas, į jas skirtingai reaguoja (pasitraukia šalin, jei kitas piktas; glosto, jei kitas nuliūdęs).	Kasdienėse grupės veiklose, sąveikose su mokytoju ir kitais vaikais kilusias savo emocijas (džiaugsmą, liūdesį, pyktį, nuostabą, baimę) vaikai iki 3 metų išreiškia veido mimika, gestais, balsu, žodžiais, kūno poza, kai suaugusieji susitapatina su jų patiriamomis emocijomis, jautriai į jas reaguoja, atliepia vaiko emocinius poreikius. Antrais trečiais metais vaikai mokosi emocijas atpažinti ir įvardyti, nuotaikoms žymėti naudoja emocijų veidelius, spalvas, nuotraukas,

įprastose ramiose situacijose emocijas ir jausmus išreiškia tinkamais, kitiems priimtinais būdais, žodžiais ir elgesiu atliepia kito jausmus. Ugdymo(si) kontekstai ir pedagoginės strategijos Stalo žaidimas „Jausmų loto“ bei kiti panašaus tipo žaidimai, paveikslukai su skirtingomis emocijomis ir tuščios kortelės, pieštukai, plastilinas, maži veidrodėliai išdėstomi grupėje.	Vaiko amžius: 3-6 metai Apibūdina savo emocijas ir jausmus, skirtingus jų raiškos būdus, pakomentuoja emocijas ir jausmus sukėlusias situacijas bei priežastis. Gana tiksliai iš veido mimikos, balso, kūno pozos nustato ir pasako, kaip jaučiasi kitas; pastebi nuskriaustą, nusiminusį ir dažniausiai geranoriškai stengiasi jam padėti. Pradedą kalbėtis apie tai, kaip jaučiasi ir išreiškia jausmus, kokie emocijų ir jausmų raiškos būdai yra tinkami, kas gali padėti pasijusti geriau, jei esi nusiminęs, piktas. <u>Ikimokyklinio amžiaus vaiku ugdymosi pasiekimu aprašas</u>	„emocijų termometrus“, kai suaugusieji vaiko patiriamas ir išreiškiamas emocijas pavadina, pakomentuoja, taiko personalizuotus vaikų nusiramino būdus (išbūti, išjausti emocijas, patiriant mokytojo paramą, pabūti nusiramino erdvėje kartu su suaugusiuoju, ištraukti į pozityvias emocijas žadinančias veiklas). Žaisdami stalo žaidimo „Jausmų loto“ tipo žaidimus, aiškinasi, kad žmonės būna įvairūs: pikti, laimingi, nusiminę, džiaugsmingi. Vaikai įgyja patirtį, kad visi žmonės patiria jausmus, emocijas, mintis: gali pykti, džiaugtis, būti laimingi ir nelaimingi. Žaisdami prieš veidrodį atlieka mimikos pratimus, vaizduodami jausmus ir emocijas ir jas pavadindami. Klausosi suaugusiojo skaitomų kūrinių, audio įrašų apie jausmus, nuotaikas, bando suprasti ir įvardinti, kokios nuotaikos yra pagrindiniai veikėjai. Gamina, veidukus, piešia simbolines nuotaikų korteles ir vaizduoja tam tikrą išraišką, savo nuotaiką. Simboliniais paveikslėliais ženkliną knygelėse, siužetiniuose paveikslėliuose pavaizduotų žmonių nuotaiką. Kuria nuotaikingų veidų paveikslą. Klausosi skirtingos nuotaikos muzikos kūrinių, nuotaikas išreiškiami spalvomis, linijomis, formomis. Žaidžia saviraiškos žaidimus, iš judesių, mimikos spėdami, kas ką veikia, kaip jaučiasi, įsitikindami, kad kūno kalba galima daug ką išreikšti. Įvardina savo emocijas įvairiuose gyvenimiškose situacijose. Kitiems reiškia supratimą, užuojautą tinkama balso intonacija. Žaisdamas su bendraamžiais susilaiko nuo netinkamų emocijų.
Savivoka ir savigarba	Pasiekimų žingsniai	Ugdymo(si) gairės
Vertybinė nuostata. Pasitiki savimi ir	Vaiko amžius: 1,5-3 metai Eksperimentuoja kūno judesiais ir pojūčiais, pavadina 5 – 6 kūno ir	Savo kūno ribas vaikai iki 3 metų pajaučia suaugusiojo glaudžiami, žaidinami, kutenami, myluojami,

savo gebėjimais, gerbia save ir kitus. Esminiai gebėjimai. Pažįsta savo kūną, pasako, kad yra berniukas (mergaitė), supranta savo augimą ir gebėjimų tobulėjimą, prisistato kitam, komentuoja, kuo domisi, kas patinka (nepatinka), supranta ir gina savo bei kitų teises būti ir žaisti kartu, priskiria save savo šeimai, grupei, Mokyklos bendruomenei, žino savo tautybę, tėvynę.	veido dalis, parodo ar pasako, kiek jam metų. Pasako savo vardą ir kas jis yra – berniukas ar mergaitė. Apie save kalba pirmuoju asmeniu, pasako, ką daro, ką turi. Siekia savarankiškumo: „Aš pats“. Patogiai jaučiasi grupės aplinkoje su pažįstamais suaugusiaisiais ir vaikais. Domisi kitų vaikų žaidimais ir grupės veiklomis. Suaugusiojo skatinamas domisi supančios kultūrinės aplinkos simboliais. Teigiamai reaguoja į kita kalba kalbančius vaikus, suaugusiuosius ir grupėje apsilankančius svečius.	rengiami bei kalbinami. Išorinį kūno vaizdą ir kūno dalis tyrinėja per judrias veiklas, pajausdami, patirdami, ką kuri kūno dalis daro, kaip juda, stebėdami save veidrodyje, savo atvaizdą matydami vandens paviršiuje, ant blizgių daiktų paviršių, žaisdami šešėlių žaidimus. Savo augimą pajaučia per didėjančią savarankiškumą kasdienėse veiklose, matuodamiesi išaugtus drabužėlius ar batus, naudodami ūgio matuoklius, žiūrinėdami anksčiau darytas savo nuotraukas. Savo aplinkoje girdi gimtąją kalbą, įsitraukia į mokytojo organizuojamas veiklas su tautosakos, tautodailės, etnomuzikos motyvais, dalyvauja tautinėse ir valstybinėse šventėse. Savo poreikius valgyti, žaisti, miegoti ir kt. vaikai iki 3 metų mokosi parodyti veido mimika, garsais, gestais, galvos linktelėjimu išreikšdami sutikimą ar papurtydami galvą į šonus („ne“), pirmaisiais žodžiais, kai yra jautriai globojami, žaidinami, kalbinami grupės mokytojo, kai jis stengiasi suprasti vaiko poreikių ženklus ir į juos reaguoti, kai įvardija objektus.
Ugdymo(si) kontekstai ir pedagoginės strategijos Grupėje paleidžiama video dainelė su judesiais, pakabintas žmogaus siluetas, kūno dalių iškarpos.	Vaiko amžius: 3-6 metai Išbando naujus būdus tyrinėti savo kūno augimą. Dalinasi stebiniais apie vidinių kūno sistemų veiklos išorinius ženklus (iškvėpiamas oras, širdies plakimas ir kt.). Teigiamai vertina savo savybes ir gebėjimus, žaisdamas tyrinėja galimus socialinius savo vaidmenis. Dalyvauja šeimos, grupės ir mokyklos bendruomenės veiklose. Prisideda prie šeimoje, grupėje ar mokykloje priimamų sprendimų. Pasako savo tautybę, šalį, kurioje gyvena, žino savo namų adresą. Tyrinėja savo šalies ir kitų jam įdomių šalių simbolius, kalbą, žemėlapius, žmonių gyvenimo būdą, supranta, kad visi žmonės yra lygūs, pasako keletą šalių panašumų ir skirtumų. Domisi ir dažniausiai laikosi šeimos, grupės, mokyklos,	Vaikai šoka pagal video dainelę „Galva, pečiai, keliai ir pėdos“ atlikdami rodomus judesius (paliesdami galvą, pečius, kelius, pėdas ir t.t.). Grupėje pakabintas plakatas su žmogaus siluetu, o šalia kūno dalių lekalai. Vaikai kartu su pedagogu užpildo žmogaus siluetą. Lygina save, ko anksčiau nemokėjo, o dabar moka. Žiūrinėja savo ankstesnių ir dabartinių metų kūrybinių darbų albumus, pastebėdami, kiek daug išmoko. Analizuoja savo elgesį įvairiose situacijose. Dalyvauja įvairiose veiklose, kuriose atskleidžia geriausias savo savybes. Apie savo veiklą, sėkmę pasakoja suaugusiems ir vaikams, džiaugiasi, rodo, ką nuveikęs. Žaidimo metu vertina vienas kito gerąsias savybes. Klausosi kūrinėlių, diskutuoja apie

	vietinės bendruomenės vertybių ir jam suprantamų pareigų bei teisių. Išimokymklinio amžiaus vaiku ugdymosi pasiekimu aprasas	gražų šeimos narių bendravimą, pagarbą, rūpinimąsi vieni kitais.
PASITIKINTIS		JAUTRUS KULTŪRINEI IR SOCIALINEI ĮVAIROVEI
Santykiai su suaugusiais ir bendraamžiais	Pasiekimų žingsniai	Ugdymo(si) gairės
Vertybinė nuostata. Nusiteikęs geranoriškai bendrauti ir bendradarbiauti su suaugusiais ir bendraamžiais. Esminiai gebėjimai. Pasitiki mokytojais, juos gerbia, ramiai jaučiasi su jais kasdienėje ir neįprastoje aplinkoje, iš jų mokosi, drąsiai dalinasi savo mintimis, žino, kaip elgtis su nepažįstamais suaugusiais. Geranoriškai elgiasi su bendraamžiais, natūraliai priima kitų skirtumus, draugauja bent su vienu vaiku, supranta savo žodžių ir veiksmų pasekmes sau ir kitiems. Ugdymo(si) kontekstai ir pedagoginės strategijos Bendruomenės šventės, projektinės	Vaiko amžius: 1,5-3 metai. Drąsiai išbando ką nors nauja, ramiai stebi nepažįstamus žmones, kai šalia yra juo besirūpinantis suaugusysis. Ieško bendraamžių draugijos. Siekia veikti savarankiškai, tikisi savo iniciatyvų palaikymo, pagyrimo. Mėgdžioja, tačiau žaidime savaip pertvarko suaugusiųjų veiksmus, žodžius, intonacijas. Trumpam išitraukia į bendrą žaidimą, pakaitomis su kitu vaiku žaidžia tuo pačiu žaislu. Pradeda suprasti, kuris daiktas yra jo, kuris – kito, o kuriuo naudojama bendrai.	Mokosi būti ir veikti šalia kitų ir kartu su kitais išitraukdami į bendrus žaidimus ir veiklas grupelėje. Bendrose veiklose vaikai ugdomi jautrumą kito poreikiams: mokosi suprasti, ką jaučia, ko nori kitas, bando atliepti kito jausmus ar norus. Pajaučia juos supančių žmonių išvaizdos, aprangos, amžiaus panašumus ir skirtumus, jeigu jie yra labai akivaizdūs, vaikams atkreipus į juos dėmesį, mokytojo yra įvardijami, pakomentuojami. Natūraliai per užmegztus emocinius ryšius jaučia savo šeimą kaip bendruomenę. Vaikų grupę kaip bendruomenę pajaučia, kai užsimezga emocinis ryšys su mokytoju ir grupės vaikais. Vaikų supratimas apie šeimą ir vaikų grupę plečiasi kartu su mokytoju ir tėvais kuriant šeimos ir grupės medį, dalyvaujant šeimos dienos grupėje, žaidžiant savo šeimos ir kitų šeimų pasiūlytus žaidimus, žiūrinėjant šeimos narių ir grupės vaikų nuotraukas. Kuo dirba tėveliai? Tėvai grupės vaikams pasakoja apie savo profesiją.
	Vaiko amžius: 3-6 metai Stengiasi geranoriškai, pagarbiai, mandagiai bendrauti su pažįstamais ir nepažįstamais suaugusiais bei vaikais. Palaiko ilgalaikę draugystę mažiausiai su vienu vaiku. Supranta, koks elgesys yra priimtinas ar nepriimtinas kitiems ir kodėl. Rodo iniciatyvą susikalbėti ir bendradarbiauti su kitais. Kasdienėse situacijose bando tinkamu būdu išsakyti priešingą nei	Apsirengia profesijų atstovų drabužiais, inicijuoja tarpusavio žaidimus, vaidinimus. Vaikai kartu su tėvais grupėje dalyvauja Mokyklos „Šeimos dienoje“. Tėvai dalyvauja Mokyklos projektinėje veikloje „Skaitau vaikui“, kai tėvai grupės vaikams skaito pasakas. Klausosi pasakos „Joniukas ir Grytutė“, „Raudonkepuraite“,

veiklos grupėse.	suaugusiojo ar kito vaiko nuomonę, aiškinasi, tariasi. Pradedama tarpininkauti kitiems vaikams, jiems sprendžiant tarpusavio nesutarimus. Domisi socialiniais ir kultūriniais skirtumais tarp vaikų, jų šeimų ir natūraliai juos priima. Parodo supratimą ir pagarbą kitokiai išvaizdai, kitokiam požiūriui, kitai kultūrai. Supranta, kad gyvendamas grupėje turi susitarti dėl visiems priimtino elgesio. Suvokia savo veiksmų akivaizdžias pasekmes sau, kitiems ir visai grupei. Išimokyklinio amžiaus vaiku ugdymosi pasiekimu aprašas	aptaria, kaip elgtis su nepažįstamais.
LANKSČIAI MĄSTANTIS		
Matematinis mąstymas	Pasiekimų žingsniai	Ugdymo(si) gairės
Vertybinė nuostata. Nusiteikęs pažinti pasaulį jam suprantamais matematiniais būdais. Esminiai gebėjimai. Atranda skaičių ir figūrų pasaulį, plėtoja supratimą ir kalbą apie skaičiavimo ir matavimo būdus, jų taikymą aplinkai pažinti, problemoms spręsti, geba išreikšti pastebėjimus apie objektų kiekį, formą, dydį, sekas, vietą ir judėjimo kryptį. Ugdymo(si) kontekstai ir pedagoginės strategijos	Vaiko amžius: 1,5-3 metai Nuosekliai įvardija skaičius 1, 2, 3, atpažįsta ir susieja įvairias „matomų skaičių“ išraiškas (rankos pirštai, taškai, brūkšneliai), paduoda tiek daiktų, kiek prašoma. Supranta, ką reiškia būti pirmam, antram. Palygina du daiktus, besiskiriančius tik ilgiu, mase ar tūriu, veikdamas (suartindamas, pakilnodamas, pilstydamas vandenį ar smėlį). Parodo, kuris iš dviejų daiktų yra ilgas – trumpas, sunkus – lengvas, pilnas – tuščias ir pan. Surikiuoja kelių objektų rinkinį pagal ilgumą ar stambumą į vieną eilę. Tapatina, atrenka kelis daiktus (jų vaizdus) pagal spalvą, formą, dydį. Kopijuoja dviejų elementų sekas (vaizdines, garsines, judesio).	Stebi ir yra įtraukiami į situacijas, kuriose minimi skaičiai, yra skaičiuojama. Padedami mokytojo, vaikai atranda, kad „vienetą“ galima susieti su vienu daiktu, kad skaičiuojant naudojama ta pati žodžių seka, o paskutinis skaičių sekos skaičius reiškia suskaičiuotą objektų kiekį. Vaikai natūraliai įgunda įvertinti daiktų rinkinio kiekį iki 5-ių, neskaičiuodami daiktų; pradeda nuspėjamai reaguoti į įprastus įvykius, kurių baigtį galima iš anksto numatyti. Suvokimą, kad įvykis pastovus, vaikai ugdosi žaisdami su medžiagomis ar objektais, kurie susiję su priežastimi ir pasekmėmis. Vaikai dienvakariškai klįjuoja numatomų įvykių paveikslėlius, atrenka reikalingus ingredientus maistui ruošti; įsitraukia į žaismingą veiklą su daiktais, į kuriuos galima ką nors įpilti, įdėti.
	Vaiko amžius: 3-6 metai Nuosekliai įvardija skaičius nuo 0 iki 10, juos parašo skaitmenimis. Paduoda tikslų daiktų skaičių, kai jų yra daugiau nei 5; pasako, kiek jų yra daugiau už 5 ir kelių trūksta iki 10. Atlieka sudėties ir atimties veiksmus 7-ių ribose. Žymi,	Įsitraukia į skaičiavimo veiklas, kuriose skaičiuojama pridėdant po vieną pasitelkus daiktus, piešinius, rankų pirštus. Naudodami fizines ir skaitmenines priemones, laiku gaudami mokytojo grįžtamąjį ryšį, jo palaikomi, vaikai mokosi atpažinti ir paaiškinti kiekybinę informaciją perteikiančius vaizdus. Skaičiavimo

žaidimai skaičiuojant giles, kaštonus, akmenukus; grupėje atrastos kortelės su skaitmenimis, stalo žaidimai, konstruktoriai, inžineriniai žaidimai.	skaičiuoja, vaizduoja duomenis, naudojasi grafiniais jų vaizdais sprendamas problemas. Kalbėdamas apie ateities įvykius, pradeda vartoti žodžius: būtinai, tikrai įvyks; gali būti, įmanoma, kad įvyks; taip negali būti, niekada neįvyks. Palygina du tris mažai besiskiriančius išmatuojamus dydžius, randa žodžių nedideliu jų skirtumui apibūdinti (tiek didesnis, truputį ilgesnis, beveik vienodi, panašaus aukščio ir pan.). Apibūdindamas aplinkos objektus, vartoja bent penkis dvimačių ir trimačių figūrų pavadinimus (skritulys, kvadratas, trikampis, kubas, rutulys). Žinomas figūras pavadina taisyklingai, nepriklausomai nuo jų padėties ar dydžio. Atrenka figūrai sukomponuoti reikalingas detales ir jas tinkamai sudėlioja. Apibūdina, kaip vienas kito atžvilgiu yra išsidėstę matomi daiktai. Išgirdęs ar pamatęs judėjimo su krypties pakeitimu planą, jį iš atminties įvykdo, atkuria, geba pasakyti ir bando pavaizduoti, kaip reikėtų sugrįžti (judėti atbuline tvarka). Nukopijuoja, pratęsia, sukuria seką. Išmokymo amžiaus vaikų ugdymosi pasiekimų aprašas	užduotis vaikai atlieka jas suvaidindami, nupiešdami, parodydami gestais, manipuliuodami daiktais. Vaikai įsitraukia į mokytojo inicijuotus žaidimus, kuriuose skaičiuojama į priekį ir atgal, pradedama skaičiuoti nuo bet kurio skaičiaus. Naudodamiesi objektais, piešiniais, kurdami istorijas, vaikai pradeda suprasti, ką reiškia skaičius „sudėti“ ir „atimti“. Iš pradžių mokosi sujungti ir išskaidyti kiekį 5-ių objektų grupėje, vėliau 10-ies ir 12-os ribose; įsitraukia į suaugusiųjų inicijuotas veiklas, skatinančias tyrinėti, kaip galima palyginti daiktų ilgį arba tūrį; įsitraukia į probleminių situacijų, kuriose reikia įvertinti atstumą tarp savęs ir kitų, tarp dviejų artimos aplinkos objektų, nagrinėjimą, sugalvoti ir paaiškinti, kaip įvairiose situacijose galima palyginti dviejų-trijų pažįstamų objektų atitinkamą dydį.
Skaitmeninis sumanumas	Pasiekimų žingsniai	Ugdymo(si) gairės
Vertybinė nuostata. Nusiteikęs pažinti, išbandyti ir saugiai naudoti aplinkoje esančias skaitmenines technologijas. Esminiai gebėjimai. Gebą pažinti ir naudoti lengvai valdomas skaitmenines	Vaiko amžius: 1,5-3 metai Žaidžia mokyklos aplinkoje esančiais įvairiais išmaniaisiais žaislais be ekranų (pvz., robotukais), naudodamas pagrindines jų paleidimo ir veikimo funkcijas. Žodžiais, garsažodžiais, veiksmais parodo kasdienių darbų ir veiklų atlikimo žingsnių eiliškumą, atlieka mokytojo ar kitų vaikų sakomas komandas. Pradeda laikytis išmaniųjų žaislų, daiktų paprasčiausių saugaus naudojimo taisyklių.	Žaisdami, tyrinėdami aplinką, domisi grupėje ir mokykloje esančiais įvairiais jų amžių atitinkančiais išmaniaisiais daiktais be ekranų (žaislais, robotukais, rašikliais ir kt.); žaisdami atlieka dviejų nesudėtingų, jiems suprantamų veiksmų sekas (pavyzdžiui, paimti kamuolį ir paduoti draugui, linguoti ir ploti, dėlioti kaladėles); žaisdami atlieka dviejų nesudėtingų, jiems suprantamų veiksmų sekas (pavyzdžiui, paimti kamuolį ir paduoti draugui, linguoti ir ploti, dėlioti kaladėles).

priemonės, kurti elementarų skaitmeninį turinį, sudaryti kelių vienas po kito einančių veiksmų programas. Ugdymo(si) kontekstai ir pedagoginės strategijos Lauko teritorijoje ant medžių, smėliadėžių, sūpynių atranda spalvingus QR kodus ir orientavimosi nuorodas, žemėlapius, kur rasti planšetes QR kodų perskaitymui.	Vaiko amžius: 3-6 metai Mokytojo prižiūrimas pasirenka ir naudoja pagal amžių tinkamas interneto svetaines, programėles, kad galėtų atlikti projektines veiklas, kūrybines užduotis. Įgyvendindamas kūrybinius sumanymus, derina bent dvi mokytojo pasiūlytas vaiko gebėjimus atitinkančias skaitmenines priemones (fotografavimo, piešimo, nuotraukų apdorojimo, garso įrašymo), skirtingus turinio tipus (vaizdą, judantį vaizdą, garsą, tekstą). Domisi kitų ir dalinasi savo sukurtu skaitmeniniu turiniu. Programavimo aplinkose kuria ir vykdo paprastas komandų sekas. Pradeda suprasti, kaip valdomi robotai, išbandydamas sudarytą paprastą programą atpažįsta klaidas ir koreguoja veiksmų seką. Supranta pagrindines skaitmeninio turinio (pvz., nuotraukų, piešinių, vaizdo įrašų) saugaus dalinimosi taisykles. Ikmokyklinio amžiaus vaiku ugdymosi pasiekimu aprašas	Su žaidybinėmis programavimo aplinkomis vaikai susipažįsta programuodami paprasčiausias animacijas, žaidimus, dėliodami komandų blokų sekas ir jas vykdydami. Programuodami nesudėtingas animacijas programavimo aplinkose, vaikai nuosekliai atlieka veiksmus, atpažįsta kartojamus veiksmus. Vaikai išbando užrašytas veiksmų sekas ir, jei nepavyko pasiekti norimo rezultato, pakoreguoja veiksmų seką ir bando iš naujo; veiksmų sekas (algoritmus) problemoms spręsti suvokia ir elementariai taiko stebėdami, žaisdami, nagrinėdami ir įvardydami įvairių procesų, kasdienių darbų ir veiklų atlikimą žingsniais, veiksmų eiliškumą, susitarimus – taisykles. Veiklos, siekiant savo ketinimų, skaidymo į dalis įgūdžius vaikai ugdomi žaisdami, konstruodami, dalyvaudami projektinėse ir kt. veiklose, padalindami didelį darbą į dalis, paskirstydami komandos narių vaidmenis ir veiksmus; per įvairias praktines veiklas vaikai susipažįsta su „nurodymo“, „komandos“ sąvoka.
LANKSČIAI MAŠTANTIS		SĖKMINGAI BESIMOKANTIS
Problemų sprendimas	Pasiekimų žingsniai	Ugdymo(si) gairės
Vertybinė nuostata Nusiteikęs ieškoti išeičių kasdieniniams sunkumams bei iššūkiams įveikti. Esminiai gebėjimai. Atpažįsta ką nors veikiant kilusius sunkumus bei iššūkius, dažniausiai supranta, kodėl jie kilo, suvokia savo ir kitų ketinimus, ieško tinkamų	Vaiko amžius 1,5-3 metai pakartoja nepasisekusį veiksmą, jį keičia, kad pasiektų laukiamą rezultatą. Mimika, gestais ir žodžiais parodo, kad susidūrė su kliūtimi, tikėdamasis suaugusiojo ar vyresnio vaiko pagalbos. Susidūręs su sudėtinga veikla, kliūtimi, išbando jau žinomus veikimo būdus. Stebi, kaip elgiasi panašioje situacijoje kiti ir išbando jų naudojimo būdus. Nepavykus įveikti kliūties, meta veiklą arba laukia pagalbos. Vaiko amžius: 3-6 metai Supranta, kad susidūrė su sudėtinga veikla, kliūtimi, problema. Nori ją įveikti, išbando paties taikytus,	Žaidžia su formomis, vienas į kitą dedamais indeliais. Paima didesnę indelį ir kelis kartus kantriai bando įdėti jį į mažesnę. Nepavykus didesnę indelį padeda, paima mažesnę ir įdeda jį į kitą. Vaikas bando sudėlioti dėlionę. Bando sudėti kaladėles į joms skirtas vietas. Vaikas bando sujungti „Lego“ kaladėles, nepavykus nenusimena ir bando dar kartą. Žaidžia su formomis, vienas į kitą dedamais indeliais. Paima didesnę indelį ir kelis kartus kantriai bando įdėti jį į mažesnę. Nepavykus didesnę

sprendimo ką nors išbandydamas, tyrinėdamas, aiškindamasis, bendradarbiaudamas, pradeda numatyti priimtų sprendimų pasekmes. Ugdymo(si) kontekstai ir pedagoginės strategijos Sudarytos žaidybinės situacijos ieškoti tinkamų sprendimų, randant priežasties ir pasekmės ryšį; įvairių spalvų ir formų kaladėlės, indeliai, žaidimai, dėlionės.	stebėtus ar naujai sugalvotus veikimo būdus. Stebi savo veiksmų pasekmes, supranta kada pavyko įveikti sunkumus. Nepasisėkus prašo suaugusiojo pagalbos. Atpažįsta su kokių sunkumu ar problema susidūrė. Ieško tinkamų sprendimų, pradeda numatyti priimtų sprendimų pasekmes, tariausi su kitais ir atsižvelgia į jų nuomonę, siūlo ir priima pagalbą, mokosi iš savo ir kitų klaidų. Nepasisėkus bando kelis kartus, ieškodamas vis kitokios išeities, arba prašo kito vaiko ar suaugusiojo pagalbos. Ikimokyklinio amžiaus vaiku ugdymosi pasiekimu aprasas	indėlį padeda, paima mažesnę ir įdeda jį į kitą. Vaikas bando sudėlioti dėlionę. Bando sudėti kaladėles į joms skirtas vietas. Vaikas bando sujungti „Lego“ kaladėles, nepavykus nenusimena ir bando dar kartą.
LANKSČIAI MĄSTANTIS	PASITIKINTIS	JAUTRUS KULTŪRINEI IR SOCIALINEI ĮVAIROVEI
Aplinkos pažinimas	Pasiekimų žingsniai	Ugdymo(si) gairės
Vertybinė nuostata. Nori pažinti ir suprasti aplinkinį pasaulį, džiaugiasi sužinojęs ką nors nauja. Esminiai gebėjimai. Pažįsta jam suprantamus socialinius, kultūrinius ir gamtos objektus bei reiškinius, juos įvardija ir apibūdina, žinojimą pritaikydamas	Vaiko amžius: 1,5-3 metai. Atpažįsta ir reaguoja į netolimoje praeityje vykusius šeimos ar grupės įvykius, užfiksuotus nuotraukose, įrašuose ir kt. Natūraliai įsitraukdamas į kasdienes, rutininius įvykius ir veiklas, parodo, kad žino paros dalių seką ir jaučia veiklų trukmę (vyko ilgai ar trumpai). Pažįsta daugiau artimiausioje aplinkoje esančių augalų, gyvūnų, pradeda vartoti tikslus jų pavadinimus. Dalyvauja prižiūrint augalus. Atpažįsta rečiau pasitaikančius gamtos reiškinius (vaivorykštė, perkūnija). Turėdamas galimybę, renkasi būti patinkančioje gamtinėje, socialinėje, kultūrinėje aplinkoje, džiaugiasi ten esančiais objektais.	Daiktų pasaulį pažįsta ir atpažįsta visais jutomis, padedančiais suvokti daiktų spalvą, formą, garsą, kvapą, skonį, tekstūrą. Pirmaisiais gyvenimo metais vaikai grupėje esančius įvairius daiktus tyrinėja juos griebdami, liesdami, mesdami, kišdami į burną, kramtydami, domisi judančiais, garsus skleidžiančiais, ryškių spalvų daiktais. Daiktus rūšiuoja pagal formą, spalvą, dydį, naudodami rūšiavimo žaislus ir sensorines priemones; žaisdami ir tyrinėdami pažįsta artimiausioje aplinkoje esančius daiktus, patiria, kad daiktai (žaislai, baldai, knygos, kamuoliai ir kt.) turi požymius (forma, dydis, spalva ir tekstūra), kad medžiagos, iš kurių pagaminti daiktai, yra skirtingos (minkštos – kietos, skaidrios – neskaidrios, lengvos – sunkios).

žaidimuose ir kitose veiklose. Ugdymo(si) kontekstai ir pedagoginės strategijos. Grupėje randa skirtingų spalvų ir formų konstruktorius, buities daiktus, STEAM magnetus, gamtinės medžiagos. Lauko aikštelėje vandens vonelės akmenukai, gamtinė medžiaga. Išvykos į mišką įvairiais metų laikais, išvykas į edukacijas pagal programą „Vilnius yra mokykla“.	Vaiko amžius: 3-6 metai Pasako savo šalies ir sostinės pavadinimą. Papasakoja apie tradicines šventes, jas palygina su kai kuriomis kitų tautų šventėmis. Skiria ir pavadina suaugusių šeimos narių ir kitas dominančias profesijas, pasakoja, ką dirba aptariamų profesijų atstovai, kokia jų sukuriamų daiktų ir paslaugų vertė, kaip vyksta jų mainai. Samprotauja apie tai, kaip žmonės gyvena, ką dirbo seniau, kokie daiktai buvo naudojami, kaip jie pasikeitė, kaip atrodo dabar. Vartoja savaitės dienų pavadinimus, žodžius praeičiai, dabarčiai, ateičiai apibūdinti. Įžvelgia gyvūnų ir augalų kai kuriuos panašumus ir skirtumus, pagal kuriuos juos grupuoja. Dalinasi savo žiniomis apie tai, kur gyvena ir kuo minta gyvūnai, kur kokie augalai, grybai auga, kokių sąlygų jiems reikia. Pradedą suprasti Žemės, Saulės, Mėnulio ir kitų dangaus kūnų ryšius. Įžvelgia, kaip keičiasi kai kurių gyvūnų ir augalų gyvenimas skirtingais metų laikais. Jaučiasi atsakingas už socialinę, kultūrinę ir gamtinę aplinką bei jos ateitį: apmąsto ir siūlo būdus, kaip ją rūpintis, prižiūrėti, puošti. Paaikškina, kodėl išteklius reikia tausoti. Tyrinėdamas savo šalies ir nutolusių vietovių gyvenamąsias sąlygas, samprotauja apie žmogus ir gamtos ryšį. Pradedą jausti prierašumą artimiausiai socialinei, kultūrinei ir gamtinei aplinkai, išreišdamas jį veikloje ir kūryboje. Ikimokyklinio amžiaus vaiku ugdymosi pasiekimu aprašas	Pasirinktus daiktus laisvai rūšiuoja, skirsto į kategorijas: pagal dydį, formą, spalvą, tekstūrą, pradeda rūšiuoti pagal du požymius. Bando suprasti, kaip daiktai veikia, kaip tarpusavyje susiję. Daiktus pažįsta juos stebėdami, sugretindami, palygindami, grupuodami, rūšiuodami nuo mažiausio iki didžiausio, komponuodami, konstruodami. Veikdami su daiktais, vaikai mokosi sutelkti dėmesį, mąstyti, prisiminti, tausoti daiktus, ugdomi kantrybę, savikontrolę. Nuolatinė veikla su daiktais lavina vaikų gebėjimą koncentruoti žvilgsnį, rankų ir akių koordinaciją; tyrinėja, kuo tos pačios rūšies daiktai skiriasi vieni nuo kitų ir nuo kitos rūšies daiktų. Apžiūrinėdami iš visų pusių, viršaus, apačios, liesdami, uosdami, vaikai atpažįsta daiktus pagal požymius: spalvą, tekstūrą, formą, kvapą, ieško daikto pagal žodinį apibūdinimą. Mokytojui padedant, gretina realius daiktus ir jų atvaizdus iš skirtingos perspektyvos, pradeda suprasti jų vaizdavimą plokštumoje. Daiktų dydį vaikai tyrinėja, bandydami apimti delnais, apglėbti, gretindami su savo ūgiu; tyrinėdami ir mokytojo padedami, vaikai susipažįsta su medžiagomis, išsiaiškina, kad jos būna kietos (mediena, popierius, stiklas, plastikas), skystos ir dujinės, tyrinėja jų savybes. Eksperimentuodami su vandeniu, vaikai išsiaiškina, ar kietos medžiagos tirpsta vandenyje, ar galima gauti mišinius. Naudodami „oro gaudykles“, pūsdami per šiaudelį į vandenį, jie aptinka oro buvimo ženklus. Vaikai girdi mokytojo vartojamas tikslias sąvokas ir pamažu plečia sąvokų žodyną.
SĖKMINGAI BESIMOKANTIS		
Mokėjimas mokytis	Pasiekimų žingsniai	Ugdymo(si) gairės
Vertybinė nuostata. Noriai mokosi, džiaugiasi tuo, ką	Vaiko amžius: 1,5-3 metai Trumpam įsitraukia į sudominusią ar savo sumanytą veiklą.	Aktyviai įsitraukia į mokytojo siūlomas judrias veiklas, jei mokytojo kalbą lydi kūno kalba. Stebėdami mokytojo reakcijas – veido motoriką,

išmoko. Esminiai gebėjimai. Geba mokytis ir pradeda valdyti savo mokymosi veiklą, smalsauja, įsitraukia į savo sumanytas ir kitų pasiūlytas veiklas, aktyviai siekia tikslo, stebi, apmąsto ir koreguoja savo veiklos procesą bei rezultatus. Ugdymo(si) kontekstai ir pedagoginės strategijos. Ant stalo randa maisto produktų, paveikslėlių, indų, įrankius, knygų, planšetes.	Pasirenka mėgstamą žaislą, meno kūrinį, stengiasi atlikti patinkančią pasirinktą veiklą. •Atidžiai stebi, bando, aiškinasi, klausinėja, kaip kažkas veikia, vyksta. Džiaugiasi tuo, ką atliko ir ko išmoko veikdamas. Vaiko amžius: 3-6 metai Įsitraukia į naują, iššūkio reikalaujančią veiklą, drąsiai kalba apie tai, ką jau moka, ką norėtų sužinoti, ko išmokti. Numato veiksmų ir priemonių planą tikslui pasiekti. Priimdamas sprendimus ieško informacijos ir ją tikslingai atsirenka. •Stebi savo veiklos procesą, jį koreguoja, išbandydamas įvairius veikimo būdus ir kylančias idėjas, kol pasiekia tikslą. Noriai dalinasi patirtimi apie veiklos procesą ir rezultatą, pasako, ko ir kaip mokėsi, kas pavyko (nepavyko), ką dar norėtų išbandyti, ko išmokti. <u>Ikimokyklinio amžiaus vaiku ugdymosi pasiekimu aprašas</u>	kūno judesius, balso toną, intonaciją, vaikai pradeda naudoti šias nežodines kalbos priemones komunikuodami su kitais suaugusiaisiais ir bendraamžiais. Pasitelkdami įvairius ženklus ir gestus, vaikai simboline forma išreiškia mintį, parodo mąstymo būdą mokytojo inicijuojamose mąstyti skatinančiose, fiziškai aktyviose veiklose. Geba įsitraukti į dominančią veiklą; rodo pastangas kryptingai veikti įgyvendinant ketinimą ar tikslą; •geba stebėti savo ir bendro veikimo pažangą, koreguoti procesą; gebėjimas reflektuoti savo veiklos procesą ir rezultatą. •noriai įsitraukia į vaizdinių, garsinių, žodinių, judesio, pojūčių, skirtingų kategorijų objektų sekų AB (BA) kopijavimo, pratęsimo, atkartojimo, atpažinimo veiklas; •inicijuoja patys ir noriai įsitraukia į mokytojo inicijuojamas veiklas, skatinančias tyrinėti, kaip juda kūnas ir atskiros jo dalys, improvizuoti, fantazuoti, ieškoti neįprastų pozų, judesiais perteikiant pasakų herojų charakterius, gyvūnų, kitų objektų ypatybes.
Tyrinėjimas	Pasiekimų žingsniai	Ugdymo(si) gairės
Vertybinė nuostata. Domisi viskuo, kas vyksta aplinkui, noriai stebi, bando ir samprotauja. Esminiai gebėjimai. Aktyviai tyrinėja save, socialinę, kultūrinę ir gamtinę aplinką, įvaldo tyrinėjimo būdus (stebėjimą, eksperimentavimą, klausinėjimą), samprotauja apie tai, ką pastebėjo, atrado, pajuto, patyrė.	Vaiko amžius: 1,5-3 metai Smalsauja, stebisi; atsargiai elgiasi su nepažįstamais daiktais ir medžiagomis; stebi ir bando aiškintis, kas tai yra, kaip tai veikia, vyksta. Fantazuoja ir eksperimentuoja su gamtine medžiaga, formomis, dydžiais, kiekiais, spalvomis, judesiu, mimika, garsais ir intonacija; tyrinėdamas atranda naujus veikimo būdus. Pamėgdžiodamas suaugusįjį ilgesnį laiką įsitraukia į tyrinėjimo veiklas; džiaugiasi tyrinėjimo atradimu, rezultatą rodo kitiems. Vaiko amžius: 3-6 metai Domisi daiktų ir reiškinių savybėmis, tyrinėja, kaip auga augalai ir gyvūnai, kaip auga ir keičiasi jis pats; kaip žmonės	Vaikai daiktų pasaulį pažįsta ir atpažįsta visais jūtimais, padedančiais suvokti daiktų spalvą, formą, garsą, kvapą, skonį, tekstūrą. Daiktus rūšiuoja pagal formą, spalvą, dydį, naudodami rūšiavimo žaislus ir sensorines priemones; pažįsta artimiausioje aplinkoje esančius daiktus, patiria, kad daiktai (žaislai, baldai, knygos, kamuoliai ir kt.) turi požymius (forma, dydis, spalva ir tekstūra), kad medžiagos, iš kurių pagaminti daiktai, yra skirtingos; Daiktus laisvai rūšiuoja, skirsto į kategorijas, mokosi suprasti ir pavadinti, bando suprasti, kaip daiktai veikia, kaip tarpusavyje susiję. Ieško panašumų ir skirtumų, sprendžia

Ugdymo(si) kontekstai ir pedagoginės strategijos. Grupėje paliekami nematyti daiktai, mikroskopai, planšetės, pristatomi nematomi akimi objektai, skaitmeninės programėlės. Lauko aikštelėje stebimi augalai, gyvūnai.	gyveno seniau ir kaip gyvena dabar; kaip jie gyvena kitose šalyse, kuo jie panašūs ir kuo skiriasi. Lygina daiktus, medžiagas, augalus, gyvūnus, žmones, atsižvelgdamas į jų požymius, savybes; objektus ir reiškinius tikslingai grupuoja; iš pasiūlytų įrankių, priemonių, medžiagų pasirenka reikiamas tyrinėjimui. Samprotauja apie tai, ką pajuto, patyrė, atrado, sužinojo; remdamasis tyrinėjimo rezultatais kelia klausimus; siūlo idėjas, ką dar būtų galima tyrinėti. <u>Išimokyklinio amžiaus vaikų ugdymosi pasiekimu aprašas</u>	iškilusias problemas. Veikdami su daiktais, mokosi sutelkti dėmesį, mąstyti, prisiminti, tausoti daiktus, ugdosi kantrybę, savikontrolę; tyrinėja, daiktų skirtumus, apžiūrinėdami, liksdami, uosdami, vaikai atpažįsta daiktus pagal požymius. Gretina realius daiktus ir jų atvaizdus. Daiktų dydį vaikai tyrinėja, bandydami apimti delnais, apglėbti, gretindami su savo ūgiu; stebėdami aplinkos daiktus, vaikai suteikia jiems prasmę, prisitaiko prie aplinkos, ugdosi savarankiškumą: Matydami ir stebėdami, kaip įrankiai veikia, vaikai patys juos išbando, ugdosi nuostatą tausoti daiktus; tyrinėja gamtos ir žmogaus sukurtus daiktus, varto enciklopedijas, klausosi informacinių tekstų, stebi tikslingai parinktus vaizdo įrašus, domisi, kaip yra kuriami daiktai, lygina praeities ir dabarties daiktus; susipažįsta ir mokosi naudotis daiktais, prietaisais, padedančiais tyrinėti ir pažinti aplinką, naudojami išmaniaisiais daiktais Vaikai ieško atsakymų į patiemis kylančius ir mokytojo nuolat keliamus klausimus.
--	--	--

31. Ugdymo (si) kontekstai, įtraukiantys vaikus į veiklą, pažadinantys jų tyrinėjimus ir kūrybinius ieškojimus:

31.1. universalaus dizaino mokymuisi (kiekvieno vaiko sėkmingą ugdymąsi laiduojanti įtraukaus ugdymo organizavimo prieiga. Visavertę įtrauktį užtikrina prigimtinių kiekvieno vaiko ugdymosi skirtumų pripažinimas ir kokybiškai įgyvendinamos esminės ugdymo(si) proceso modeliavimo kryptys);

31.2. žaismės: vaikai žaidžia įvairius žaidimus tiek mokykloje, tiek jos lauko erdvėse;

31.3. judraus patirtinio ugdymosi (skatinama aktyviai įsitraukti į aktyvias veiklas, žaidimus, Mokykloje visais metų laikais vyksta sporto savaitės, skatinama rūpintis savo sveikata ir gerove, stiprinti sveikatą, dalyvaujama įvairiuose sporto projektuose, varžybose ir kt.);

31.4. kultūrinių dialogų kontekstas (tai aplinka, kurioje vaikai per kasdienes veiklas susipažįsta su įvairiomis pasaulio kultūromis, domisi vertybėmis, mokosi gerbti ir priimti kitoniškumą. Svarbi įtraukianti aplinka, kasdieniai dialogai, vaikų dalijamasis savomis patirtimis, kuriami bendri projektai, į kuriuos įtraukiamos šeimos);

31.5. kalbų įvairovės (skaitymo kampeliai, Mokyklos biblioteka, koridoriuose esančios vaikų darbų parodos, projektai);

31.6. tyrinėjimo ir gilaus mokymosi kontekstus (eksperimentai vykdomi grupėje, lauke arba laboratorijos klasėje);

31.7. realių ir virtualių aplinkų kontekstas (skirtingų erdvių sąveika ir panaudojimas ugdymo proceso metu, t. y. edukacinės išvykos, ekskursijos gamtoje, susitikimai su žymiais žmonėmis, mokymasis per patyrimą. Šis realių aplinkų kontekstas derinamas kartu su virtualių aplinkų kontekstu, kurie kartu veikia vaikų raidą. Technologijų naudojimas ugdyme – išmanieji

įrenginiai, skaitmeniniai žaidimai, vaizdo medžiaga ir edukaciniai filmukai, piešinių kūrimas, fotografavimas, nuotraukų įkėlimas ir peržiūra plečia vaikų akiratį, ugdo skaitmeninį raštingumą);

31.8. kūrybinių dialogų (skatinamas komandinis darbas, tolerancija, motyvacija.

32. Kontekstų kūrimas yra gerai apgalvotas. Apmąstytos situacijos, įtraukiančios vaikus į veiklą, pažadinančios jų tyrinėjimus, kūrybinius bandymus. Tuose pačiuose sukurtose ugdymosi kontekstuose vaikai save išreiškia skirtingai, kadangi sukurta aplinka yra atvira įvairiems vaikų bandymams, idėjų plėtojimui sąveikose tarp vaikų, yra vietos ir mokytojo inicijuotiems iššūkiams ar netiesioginei paramai.

33. Kontekstams kurti palankios jau sukurtos mokyklos vidaus ir lauko erdvės:

33.1. tyrinėjimų laboratorija – vaikų tyrinėjimams sukurta ugdymosi kontekstas nuolat veikiančioje laboratorijoje. Sukurtas kontekstas – tai priemonės, įranga, tyrinėjimo įrankiai, rodinių fiksavimo formos, tam tikras jų išdėstymas, provokacijos, sumodeliuotos tyrinėjimo situacijos ir kt. Laboratorija veikia atskiroje patalpoje arba yra grupėje įrengta nuolatinė tyrinėjimų vieta;

33.2. spontaniški tyrinėjimai – visoje grupės aplinkoje sukurta netikėtus spontaniškus atradimus skatinantis ugdymosi kontekstas. Parenkami žaislai, daiktai ar sukuriamos priemonės, su kuriais vaikai atlieka įprastus veiksmus, kurių rezultatas jiems būna netikėtas, nustebina, pradžiugina. Sukurtas kontekstas skirtas į regėjimo lauką patekusių žaislų, daiktų, priemonių spontaniškam tyrinėjimui, kuris būdingas vaikams iki 3 metų;

33.3. grupės skaitymo, bibliotekos erdvė – sukurta ugdymosi kontekstas, skatinantis vaikus skaityti, kurti istorijas. Tai erdvės, kuriose yra knygų, paveikslėlių, meno priemonių, priemonių vaizdo ir garso įrašams, priemonių istorijoms pristatyti, diskusijoms; sumodeliuotos provokacijos, iššūkio situacijos;

33.4. skaitmeninė erdvė – sukurta sąlygos ir kontekstas, naudoti skaitmeninėmis technologijomis IKT kabinete ir grupėje (nešiojami kompiuteriai, planšetės, projektoriai, skaitmeninės programos, gido rinkinys, „matantys“, „girdintys“, „kalbantys“ daiktai ir kt.), ieškant informacijos, bendraujant ir sprendžiant pagrindines problemas įvairiose gyvenimo srityse.

33.5. išmaniosios grindys – sukurta sąlygos ir kontekstas, plečiantis vaiko pažinimą kuo įvairesniais patirtiniais būdais. Sukurtas kontekstas apima ne tik tyrinėjimui skirtas priemones, bet ir aplinkas, būdus, provokacijas, sumodeliuotas situacijas pajauti, įsivaizduoti, modeliuoti, kurti, išreikšti, pristatyti, reflektuoti;

33.6. lauko klasė – vaikų tyrinėjimams sukurta ugdymosi kontekstas (lauko klasė, mokyklos lauko aplinka). Sukurtas kontekstas – tai priemonės, įranga, tyrinėjimo įrankiai, rodinių fiksavimo formos, tam tikras jų išdėstymas, provokacijos, sumodeliuotos tyrinėjimo situacijos ir kt.;

33.7. mokyklos šiltnamis – vaikų gamtamokslinio ugdymosi kontekstas, sukurta kelti klausimus apie supantį pasaulį, jį stebėti, tyrinėti, aiškintis priežasties ir padarinio ryšius, numatyti pasekmes, galimas reakcijas, argumentuoti gautus įrodymus. Vaikų domėjimosi centre yra gamtos objektai bei reiškiniai;

33.8. poilsio erdvė – nemiegančių vaikų poilsiui sukurta kontekstas Mokyklos vidaus ar lauko aplinkoje. Sukurtas kontekstas – tai priemonės atsipalaidavimui, poilsiui, ramiai veiklai;

33.9. STEAM kampeliai – sukurta sąlygos ir kontekstas, naudoti STEAM priemonėmis grupėse, laboratorijoje, lauko klasėje.

34. Mokyklos erdvės atnaujinamos, papildomos ir keičiamos, atsižvelgiant į temos aktualijas ir ugdymo(si) veiklą. Priemonės keičiamos, atsižvelgiant į mokymosi aspektą, prasmę, eksponuojamos, pasitelkiant įvairius sprendimus: ant molbertų, durų, vaikų spintelių, kartono lapų ir kt. Siūlomos inovatyvios veiklos idėjos, orientuotos kurti kontekstus aktyviam, iniciatyviam, judriam, patirtiniam, tyrinėjimais grindžiamam, kūrybiškam, saviraiškiam, dialogiškam, visuminiam, įtraukiamam, sudarančiam daug skirtingų galimybių veikti, pažinti, kurti, komunikuoti, reflektuoti vaikų ugdymui(si).

35. Mokykloje bendravimas ir bendradarbiavimas grindžiamas susitarimų kultūra. Tėvai aktyviai įtraukiami į susitarimus dėl vaikų ugdymo(si) pasiekimų, proceso ir aplinkų: darželis atsižvelgia į vaiko gerovei aktualius šeimų poreikius ir kultūrą, sukuria lanksčias sąlygas sklandžiai vaikų ir šeimos adaptacijai. Mokykla susitaria dėl ugdymo(si) mokykloje ir šeimoje dermės. Šeimos

ir mokyklos bendradarbiavimas grindžiamas abipuse pagarba, pasitikėjimu, lygiaverte dialogine partneryste. Visi su vaikų priežiūra ir ugdymu(si) susiję klausimai sprendžiami komunikuojant, tariantis, konsultuojantis šeimoms ir mokyklos darbuotojams pagal jų atsakomybės ribas.

36. Paramos sistema vaikų ugdymui(si), mokytojams ir šeimoms grindžiama bendradarbiavimu ir prevenciniais veiksmais, siekiant užtikrinti visų vaikų sėkmingą įsitraukimą į ugdymosi procesą. Pagrindinės paramos teikimo kryptys:

36.1. mokytojai veikia iš anksto numatydami galimas ugdymo(si) kliūtis ir jų prevencijai iš anksto parenka vaikų ugdymo(si) poreikius atitinkančias priemones ir būdus, kad pašalintų atskirties tikimybę;

36.2. švietimo pagalbos specialistų pagalba vaikams orientuojama į fizinių funkcijų lavinimą, pažinimo bei mąstymo operacijų ir kalbos vystymą, jeigu vaikai patiria savitų ugdymosi sunkumų arba jų raida neatitinka amžiaus;

36.3. švietimo pagalbos specialistai teikia mokytojui pagalbą, orientuotą į ugdymo(si) proceso optimizavimą, kartu aptardami vaikų poreikius, ugdymo(si) galimybes ir planuodami ugdymo(si) aplinką ir procesą, kad vaikai nepatirtų dalyvavimo ir ugdymo(si) kliūčių;

36.4. reguliariai stebima vaikų pažanga ir reaguojama į pasiekimų pokyčius. Aptariamose ugdymo(si) galimybės ir planuojama tolimesni žingsniai;

36.5. specialistai dalyvauja grupės veikloje;

36.6. siūlomi įvairūs mokymo metodai ir priemonės, kuriamos stimuliuojančios ir pritaikytos ugdymo(si) erdvės, pateikiamos rekomendacijos dėl ugdymo programų pritaikymo, individualizavimo ir tinkamų ugdymo metodų, kuriamos pritaikytos ir individualizuotos ugdymo programos, kurios tenkina kiekvieno vaiko specialiuosius ugdymosi poreikius;

36.7. organizuojami mokymai, pristatomi pranešimai mokytojams apie naujausius ugdymo metodus ir geriausias praktikas;

36.8. mokytojai ir švietimo pagalbos specialistai įtraukia tėvus į bendradarbiaujančią komandą, juos konsultuoja: individualūs susitikimai, atvirų durų dienos, informaciniai susirinkimai, specializuoti seminarai;

36.9. esant poreikiui mokykla inicijuoja bendradarbiavimą su išorinėmis vaikų vertinimo, ugdymo, švietimo pagalbos teikimo centrais, tarpininkauja šeimoms su Vaiko teisių apsaugos ar kitomis institucijoms, sprendžiant vaikų teisių, ugdymo ir pagalbos vaikams klausimus.

V. VAIKŲ UGDYMO(SI) PAŽANGA, UGDYMO SI TĖSTINUMAS

37. Formuodama vaikų ugdymosi pasiekimų ir pažangos stebėsenos sistemą, mokykla vadovaujasi Gairėse pateikta samprata:

37.1. vaikų pasiekimų įrodymų kaupimas ir pasiekimų dokumentavimas bei stebėseną padeda siekti ugdymo ir ugdymosi kokybės:

37.2. geriau pažinti kiekvieną vaiką ir numatyti jo ugdymo(si) perspektyvą, stebint, ką vaikas jau geba, ko ir kaip mokosi, kokia jo pažanga atskirose pasiekimų srityse, atskleidžiant potencialias jo galias ir švietimo pagalbos poreikį;

37.3. kryptingai planuoti ir veiksmingai įgyvendinti lankstų bendrą vaikų grupės ugdymo(si) procesą, skatinantį kiekvieno vaiko ugdymosi pažangą;

37.4. nuosekliai vertinti mokytojo ir kitų ugdytojų sąveiką su vaikais, taikomų pedagoginių strategijų ir metodų, sukurtos aplinkos, paramos ir pagalbos vaikams poveikį kiekvieno vaiko pažangai;

37.5. kryptingai tobulinti įstaigos Programą, remiantis mokyklos vaikų pažangos stebėseną;

37.6. derinti vaiko, tėvų (globėjų), mokytojų, švietimo pagalbos specialistų lūkesčius dėl vaiko tolesnio ugdymo(si), siekiant visų ugdymo(si) proceso dalyvių kryptingo įsitraukimo į ugdymo(si) procesą;

37.7. kurdama ar atnaujindama Programą mokykla susitaria, kaip vykdys vaikų ugdymosi pasiekimų dokumentavimą ir jų pažangos stebėseną, kokiais būdais ir koku dažnumu bus renkami pasiekimų įrodymai, kokiais būdais ir kaip dažnai apie vaikų pasiekimus bus informuojami tėvai;

37.8. informacija apie vaikų pasiekimus kaupiama vaiko pasiekimų aplanke, apraše, elektroniniame dienyne. Vaiko pasiekimai fiksuojami trumpais komentarais, nurodant ugdymosi pasiekimų sritį ir pasiekimų žingsnį, kurį yra pasiekęs vaikas, vaiko pažangą, vaiko stiprybes ir tolesnio tobulėjimo žingsnius;

37.9. apie vaikų ugdymosi pasiekimus sprendžiama iš vaikų kasdienės veiklos ir jos rezultatų. Mokytojai nuolat dokumentuoja ugdymo procesą, renka reikšmingus vaikų ugdymosi proceso ir pasiekimų įrodymus (stebėjimo medžiagą, nuotraukas, vaizdo, garso įrašus ir kt.), analizuoja vaikų ugdymosi pažangą. Mokytojas yra savo organizuojamo ugdymo proceso kokybės tyrėjas, vertinantis savo pedagoginių sprendimų poveikį vaikų ugdymosi pažangai. Ugdymo(si) procesas planuojamas atsižvelgiant į vaikų ugdymosi pasiekimus ir vaikų pažangos analizės rezultatus;

37.10. mokytojai nuolatos teikia vaiką motyvuojantį, įtraukiantį, auginantį grįžtamąjį ryšį. Su vaikais pasidžiaugiama veikla, aptariamas veiklos procesas ir rezultatai, vaikai mokosi patys įsivertinti savo veiklos patirtis ir rezultatus. Vaikų pasiekimai ir pažanga numatytais laiko tarpais ir pagal poreikį aptariami su vaiko tėvais (globėjais);

37.11. vaikų ugdymosi pasiekimų dokumentavimo, stebėsenos ir surinktos informacijos naudojimo procesai vykdomi laikantis visų etikos reikalavimų.

38. Vaiko pasiekimų vertinimas – neatsiejama kokybiško ugdymo(si) proceso dalis, nuolatinis informacijos apie vaiko, jo ugdymo(si) ypatumus bei daromą pažangą atskirais amžiaus tarpsniais kaupimas, interpretavimas, apibendrinimas ir pagrįstų sprendimų priėmimas. Vertinama konkretaus vaiko daroma pažanga, lyginant ankstesnius jo pasiekimus ir pažangą su dabartiniais.

4 pav. Vaiko pasiekimų vertinimo procesas

39. Vaiko pasiekimų vertinimo procesas mokykloje vyksta nepertraukiamai (4 pav.):

39.1. stebėjimas: mokytojai mokslo metų pradžioje išsiaiškina vaikų ir tėvų lūkesčius ugdymo(si) klausimais, kasdien stebi vaiko pažangą;

39.2. duomenų rinkimas ir analizė: vertinimo metu gauta informacija kaupiama ir vaiko individualiame aplanke ir fiksuojama apraše elektroniniame dienyne;

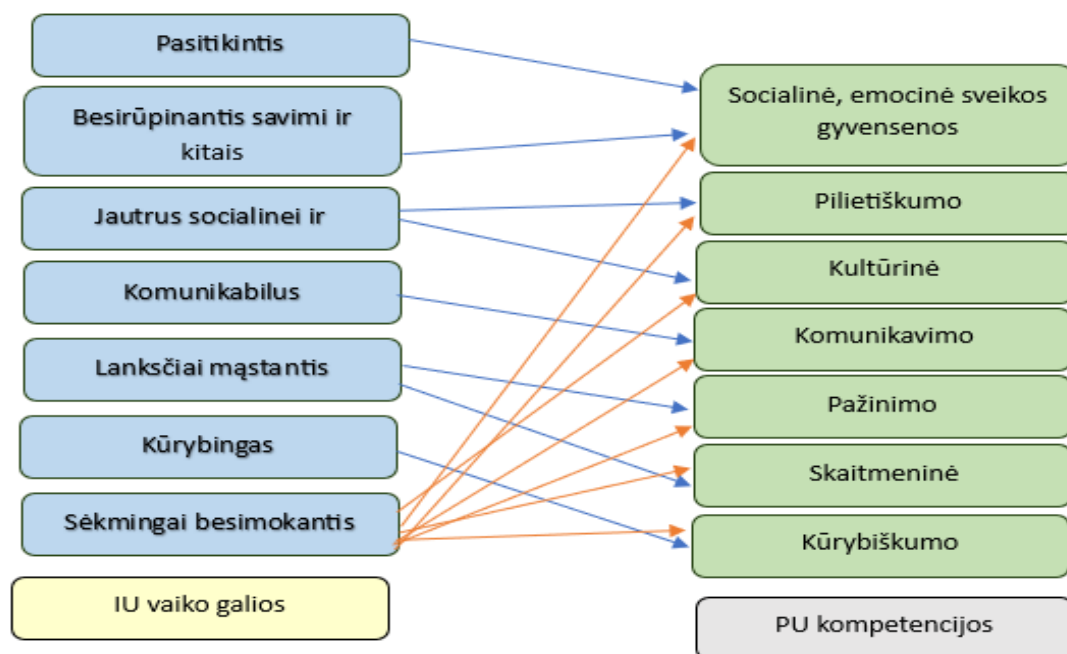
39.3. duomenų analizė ir interpretavimas: mokytojai analizuoja vaiko darbus individualiame aplanke ir užfiksuotą informaciją apraše elektroniniame dienyne;

39.4. refleksija ir taikymas: mokslo metų pradžioje, viduryje ir pabaigoje mokytojas vertina vaikų gebėjimų ir nuostatų vystymosi žingsnius elektroniniame dienyne ir organizuoja pokalbius su tėvais, pristato grupės vaikų pažangą Ikimokyklinio ugdymo kolegijoje, SUP mokinių – Vaiko gerovės komisijos posėdžiuose;

40. Vaikų pasiekimai ir pažanga su tėvais aptariami individualiai, esant poreikiui, bet ne rečiau kaip 2 kartus per metus. Mokinių, kuriems nustatyti specialieji ugdymosi poreikiai, pokalbiuose dalyvauja Vaiko gerovės komisija. Esant poreikiui (mokymosi ar elgesio sunkumams) pokalbiuose dalyvauja Vaiko gerovės komisijos atstovai, pagalbos specialistai ir vadovai.

41. Vaiko pažanga yra vertinama nuolat, laisvai pasirenkant įvairius vertinimo būdus ir formas: stebėjimą, pokalbį, diskusiją, vaiko darbų ir veiklos analizę, vaiko pasakojimus ir kt. Vertinimo būdai ir formos taikomos atsižvelgiant į tai, kas vertinama – žinios ir supratimas, gebėjimai, vertybinės nuostatos ar jų visuma – vaikų pasiekimai.

42. Vaikų ugdymo(si) dermę bei tęstinumą užtikrina Ikimokyklinio ugdymo ir Priešmokyklinio ugdymo programų svarbiausių ugdymo(si) principų atitikties ir ugdymo(si) proceso kryptingumas – ugdymo(si) modeliavimas iš vaiko raidos ir ugdymosi perspektyvos, išskirtinis dėmesys žaidimo pedagogikai ir patirtiniam vaikų ugdymui(si). Taip pat ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo(si) tęstinumą užtikrina ikimokyklinio ugdymo(si) laikotarpiu plėtojamų pasiekimų sričių pagal vaiko galias ir priešmokyklinio ugdymo(si) laikotarpiu plėtojamų kompetencijų dermę (5 pav.).

5 pav. Ikimokyklinio ugdymo(si) pasiekimų sričių ir priešmokyklinio ugdymo(si) kompetencijų dermė

43. Ikimokykliniame ugdyme vaiko įgytų pasiekimų visuma sukuria prielaidas vaikui sėkmingai ugdytis kompetencijas, numatytas Priešmokyklinio ugdymo bendrojoje programoje. Vaiko priešmokyklinis ugdymas nuosekliai tęsiamas, atsižvelgiant į tai, kurio žingsnio pasiekimus įvairiose pasiekimų srityse jis jau yra įgijęs.

IŠVADOS APIE MOKYKLOS VEIKLOS KOKYBĘ

Mokyklos stiprieji veiklos aspektai:

1. Mokytojas modifikuoja fizinę aplinką ir veiklas, teikia pagalbą, atsižvelgdamas į situaciją, pritaiko ugdymo(si) aplinką ir veiklą skirtingų ugdymosi poreikių vaikams (1.4.2. – 3 lygis).
2. Vaikai kreipiasi į suaugusįjį pagalbos, kai patys nepajėgia susidoroti su kilusiais sunkumais (2.1.2. – 3 lygis).
3. Vaikai žaidžia skirtingo tipo žaidimus (pagal amžių, pomėgius, situaciją) (2.3.3. – 3 lygis).
4. Ugdymo(si) aplinka yra patogi ir skatinanti imtis įvairios veiklos, individualiai, mažomis grupelėmis ar su visais grupės vaikais (3.1.1. – 3 lygis).
5. Aplinkoje gausu įvairių socialinių sąveikų situacijų (su kitais grupės vaikais, su tėvais (globėjais), su kitais bendruomenės nariais) (3.2.2 – 3 lygis).
6. Vaikai dalyvauja planuojant, kuriant ir prižiūrint aplinką (3.3.2. – 3 lygis).
7. Mokytojas vertina vaikų įsitraukimo į ugdymosi procesą lygį ir prireikus tinkamai pritaiko veiklas, siekdami, kad visi vaikai aktyviai dalyvautų ugdymosi procese ir pasiektų pažangą (4.2.3. – 3 lygis).
8. Mokytojas ir šeimos nariai dalijasi informacija apie vaiko daromą pažangą (5.1.3. – 3 lygis).
9. Mokytojas gerbia kiekvieną šeimą, kviečia šeimos narius bendradarbiauti, parodo, kad jie yra laukiami ir randa būdų, kaip juos įtraukti į vaikų ugdymosi procesą (6.1.1. – 3 lygis).
10. Strateginiai, metiniai planai, ugdymo programos, susitarimai dėl vaikų pasiekimų vertinimo grindžiami bendrai apmąstytu mokytojų, vaikų tėvų, socialinių partnerių sutarimu (7.1.1. – 3 lygis).

Tobulintini Mokyklos veiklos aspektai:

1. Mokytojas suteikia vaikų šeimų nariams galimybes mokytis vieniems iš kitų ir teikti tarpusavio pagalbą (6.1.3. – 2 lygis).
2. Tobulinant mokyklos veiklą atsižvelgiama ir į tėvų (globėjų) nuomonę (7.4.3. – 2 lygis).
3. Fizinė aplinka saugi ir pritaikyta vaikų poreikiams (1.1.2. – 2 lygis).
4. Užtikrinama, kad kiekvieną dieną nustatytą laiką vaikai praleistų gryname ore, mokyklos lauko erdves panaudojant visapusiškam vaikų ugdymui(si) (3.1.2. – 2 lygis).
5. Vaikai naudoja jų amžiui tinkamas skirtingos paskirties priemones, informacines ir komunikacines technologijas (3.3.4. – 2 lygis).